

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 3. 2012.

Sarajevo, svibanj 2012.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. ožujka 2012.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. UVOD 1

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 2

1. STRUKTURA BANKOVNOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	2
1.3. Kadrovi	5
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Obveze	11
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	20
2.2. Profitabilnost	29
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	33
2.4. Likvidnost	36
2.5. Devizni rizik	43

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE 46

P R I L O Z I

I. UVOD

Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankovnog sektora, posebno u segmentu kreditiranja i profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, relativno visok pad bilančne sume u prvom kvartalu 2012. godine, smanjenje novčanih sredstava i depozita kao i neznatan rast kredita, pokazuju da je utjecaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava u Federaciji BiH.

Sa 31.3.2012. u Federaciji BiH bankovnu dozvolu imalo je 19 banaka od čega su dvije banke bile pod privremenom upravom. U bankovnom sektoru F BiH sa 31.3.2012. bilo je zaposleno 7.338 radnika što je za 0,4% ili 31 radnika manje nego sa 31.12.2011.

Bilančna suma bankovnog sektora sa 31.3.2012. iznosila je 14,73 milijarde KM, što je manje za 3% ili 458 milijuna KM nego na kraju 2011. godine i predstavlja najveći kvartalni pad u posljednje tri godine.

U prvom kvartalu 2012. godine struktura aktive, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 68,6% na 70,8% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 26,6%. Povećanje učešća kredita u aktivi, rezultat je prije svega pada novčanih sredstava u aktive, dok je sam rast kredita bio neznatan i iznosio je svega 0,2% ili 17 milijuna KM, tako da su krediti zadržali skoro istu razinu od 10,4 milijarde KM kao i na kraju prošle godine.

Novčana sredstava su zabilježila značajan pad od 10% ili 455 milijuna KM i na kraju prvog kvartala iznosila su 3,92 milijarde KM. Ostvareni pad rezultat je odljeva depozita, te manjim dijelom, povećanja oročenih plasmana na računima kod drugih banaka.

Iako su depoziti u prvom kvartalu 2012. godine, smanjeni za 3,9 % ili 435 milijuna KM, sa iznosom od 10,62 milijarde KM ili 72,1% učešćem u strukturi pasivi i dalje su dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Kreditne obveze kao drugi najznačajniji izvor financiranja banaka u F BiH također su zabilježile pad od 5,4% ili 71 milijun KM i na kraju prvog kvartala iznose 2,13 milijarde KM i sa učešćem od 8,5% u strukturi pasive.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka u 2012. godini imali su neznatan rast od 0,4% ili 23 milijuna KM i sa 31.3.2012. iznosili su 5,38 milijardi KM.

Kapital sa 31.3.2012. iznosio je 2,13 milijarde KM i veći je za 2,1% ili 44 milijuna KM nego na kraju 2011. godine, najviše po osnovi tekućeg financijskog rezultata-dobiti. Regulatorni kapital iznosio je 2,14 milijarde KM i povećan je za 1% ili 20 milijuna KM.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31.3.2012. iznosila je 17,5%, što je znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti. Ovaj koeficijent je na razini bankovnog sektora sa 31.3.2012. veći za 0,4 postotna poena nego na kraju 2011. godine.

Na razini bankovnog sustava u F BiH u prvom kvartalu 2012. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 30 milijuna KM. Pozitivan financijski rezultat od 35 milijuna KM ostvarilo je 12 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od pet milijuna KM iskazan je kod sedam banaka.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA BANKOVNOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.3.2012. u Federaciji BiH bankovnu dozvolu imalo je 19 banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2011. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni slijednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1.7.2008.

Privremenu upravu sa 31.3.2012. imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U prvom kvartalu 2012. godine nije bilo važnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja, ali u znatno manjem opsegu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok financijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena bilo je sedam i to kod banaka iz Federacije BiH (šest promjena je na teritoriju Federacije BiH, a jedna u RS).

U Federaciji BiH ukinuta su tri organizacijska dijela banaka iz Federacije BiH, dva na teritoriju Federacije BiH, a jedan u RS. Istodobno, banke iz Federacije BiH osnovale su pet novih organizacijskih dijelova, četiri na teritoriju Federacije, a jedan u RS.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31.3.2012. imale ukupno 614 organizacijskih dijelova, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 0,3%.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (23) ostao je nepromijenjen u odnosu na 31.12.2011.

Sa 31.3.2012. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 56 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 23 organizacijska dijela u Federaciji.

Dozvolu za obavljanje međubankovnih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31.3.2012. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31.3.2012., ocjenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

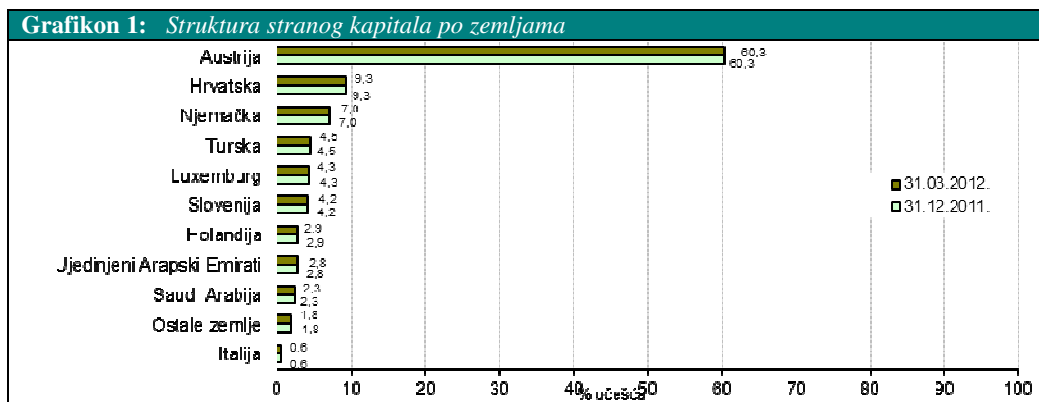
- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (94,7%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,3%)

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

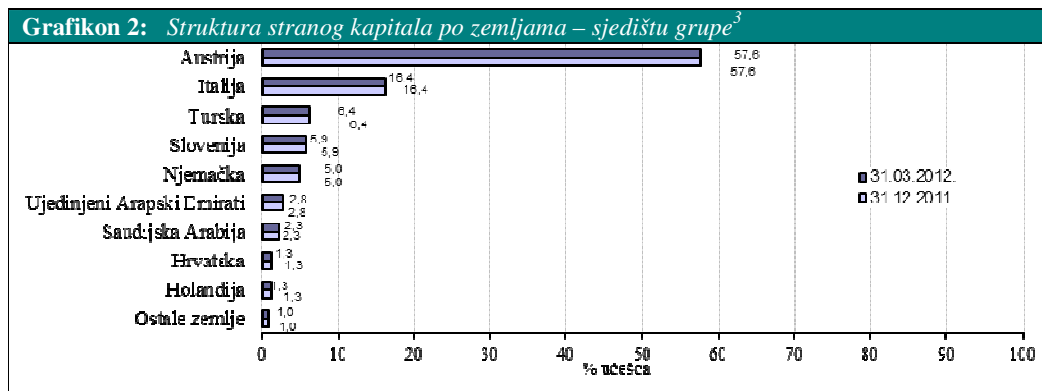
² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31.3.2012. stanje je isto kao i na kraju 2011. godine: u vlasništvu dioničara iz Austrije bilo je 60,3% stranog kapitala, na dioničare iz Hrvatske odnosi se 9,3% stranog kapitala, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također isto kao na kraju 2011. godine: bankarske grupe i banke iz Austrije s najvećim učešćem od 57,6%, slijede talijanske banke s učešćem od 16,4%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,5%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁴.

³ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁴ Iz bilance stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011., pored dioničkog kapitala, emisijom ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (financijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu								
BANKE	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%	50.861	3%	108	101
Privatne banke	1.650.039	97%	2.032.521	98%	2.075.787	97%	123	102
U K U P N O	1.696.625	100%	2.083.020	100%	2.126.648	100%	123	102

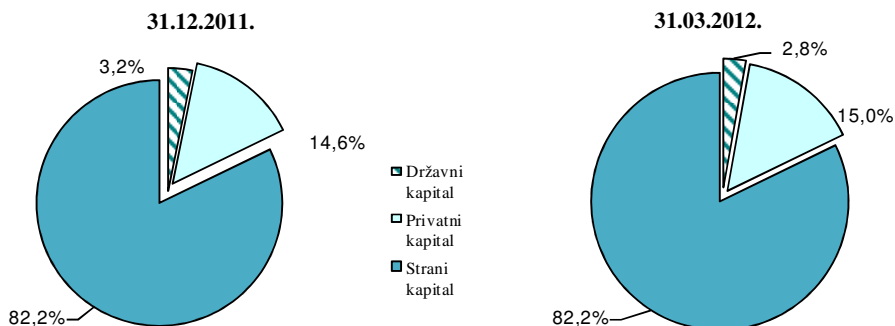
U prvom kvartalu 2012. godine ukupan kapital povećao se za 2% ili 44 milijuna KM, najviše iz osnove tekućeg financijskog rezultata-dobiti i povećanja rezervi kod jedne banke.

Promatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala								
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	38.072	3,2	33.096	2,8	91	87
Privatni kapital (rezidenti)	163.074	13,9	174.088	14,6	179.095	15,0	107	103
Strani kapital (nerezidenti)	968.363	82,5	981.412	82,2	981.381	82,2	101	100
U K U P N O	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	1.193.572	100,0	102	100

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2012. godine je isti kao i na kraju 2011. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za pet milijuna KM, privatni kapital (rezidenti) povećan je za pet milijuna KM, a privatni kapital (nerezidenti) je ostao na istoj razini kao i 31.12.2011.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31.3.2012. iznosi 2,8 % i manji je za 0,4 postotna poena u odnosu na 31.12.2011.

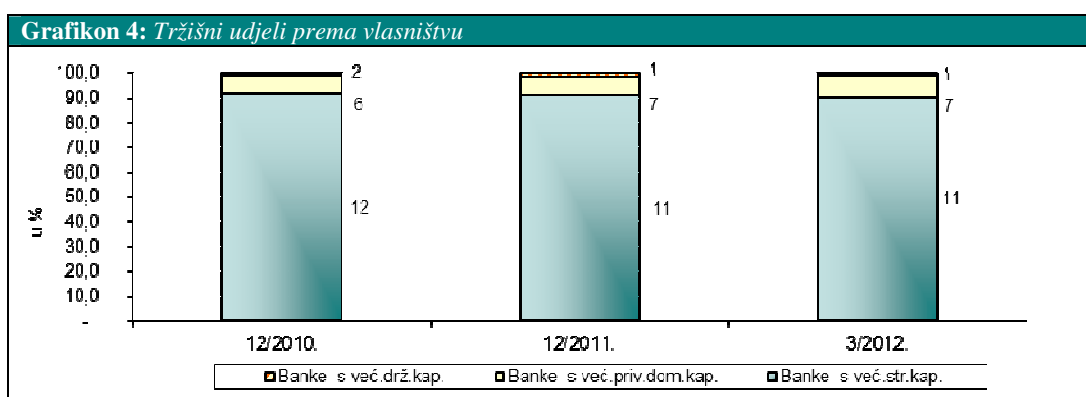
Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 15,0% je za 0,4 postotna poena veće u odnosu na kraj 2011. godine. Nominalno povećanje od pet milijuna KM odnosi se na povećanje po osnovi prometa s državnim kapitalom u bankama, te neznatno po osnovu prometa s nerezidentima.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31.3.2012. iznosio je visokih 90,4%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 8,4%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,2%.

- u %-

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.3.2012.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3	1	2,4	1,2
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7	7	10,0	8,4
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0	11	87,6	90,4
U K U P N O	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31.3.2012. bilo je ukupno zaposleno 7.338 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKA	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.03.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne banke	180	2%	177	2%	98
Privatne banke	7.208	98%	7.192	98%	100
U K U P N O	7.388	100%	7.369	100%	100
Broj banaka	19		19	100	100

U prvom kvartalu 2012. godine broj zaposlenih je neznatno manji (za 31).

Tablica 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.03.2012.	4/2	6/4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.234	43,8%	3.401	46,1%	3.444	46,9%	105	101
Viša stručna sprema	696	9,4%	706	9,6%	698	9,5%	101	99
Srednja stručna sprema	3.406	46,1%	3.218	43,7%	3.153	43,0%	94	98
Ostali	52	0,7%	44	0,6%	43	0,6%	85	98
U K U P N O	7.388	100,0%	7.369	100,0%	7.338	100,0%	100	100

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u prva tri mjeseca 2012. godine, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 1% ili 43 radnika, a s druge strane, zbog smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 2% ili 65 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.3.2012.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	180	167.263	929	177	191.881	1.084	176	183.166	1.041
Privatne	7.208	14.908.434	2.068	7.192	14.998.845	2.085	7.162	14.549.602	2.032
UKUPNO	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.190.726	2.061	7.338	14.732.768	2.008

Na kraju promatranog razdoblja na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo dva milijuna KM aktive. Blagi pad pokazatelja kod oba sektora je posljedica pada aktive.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2010.		31.12.2011.		31.03.2012.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	0		0		0	
500 do 1.000	7		4		5	
1.000 do 2.000	6		9		8	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	19		19		19	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 580 tisuća KM do 4,7 milijuna KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankovni sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,2 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koja se dostavlja mjesečno, s dodatnim prilogima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovi izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi "pune" bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁵.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankovnog sektora sa 31.3.2012. iznosila je 14,73 milijarde KM, što je manje za 3% ili 458 milijuna KM nego na kraju 2011. godine i predstavlja najveći kvartalni pad u posljednje tri godine. Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankovnog sektora, posebno u segmentu kreditiranja i profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, relativno visok pad bilančne sume u prvom kvartalu 2012. godine, pokazuje da je utjecaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava u Federaciji BiH.

- 000 KM-

Tablica 8: Bilanca stanja									
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS		
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)	
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)	
A K T I V A (IMOVINA):									
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	3.922.903	26,6	99	90	
Vrijednosni papiri ⁶	375.252	2,4	458.465	3,0	446.418	3,0	122	97	
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	120.874	0,8	55	151	
Kreditni	9.981.911	66,2	10.413.416	68,6	10.430.499	70,8	104	100	
Ispravka vrijed. ⁷	635.792	4,2	929.579	6,1	961.391	6,5	146	103	
Kreditni- neto (kreditni minus isp. vrijed.)	9.346.119	62,0	9.483.837	62,5	9.469.108	64,3	101	100	
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,6	531.449	3,6	98	98	
Ostala aktiva	212.941	1,4	249.659	1,6	242.016	1,7	117	97	
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.190.726	100,0	14.732.768	100,0	101	97	
P A S I V A:									
OBVEZE									
Depoziti	11.232.830	74,5	11.050.514	72,8	10.615.633	72,1	98	96	
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	3.500	0,0	29	175	
Obveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,7	1.248.295	8,5	94	95	
Ostale obveze	735.791	4,9	735.893	4,8	738.692	5,0	100	100	
KAPITAL									
Kapital	1.696.625	11,3	2.083.020	13,7	2.126.648	14,4	123	102	
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.190.726	100,0	14.732.768	100,0	101	97	

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.3.2012.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	%	8 (5/3)	9 (7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	1	183.166	1%	115	95
Privatne	18	14.908.434	99%	18	14.998.845	99%	18	14.549.602	99%	101	97
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.190.726	100%	19	14.732.768	100%	101	97

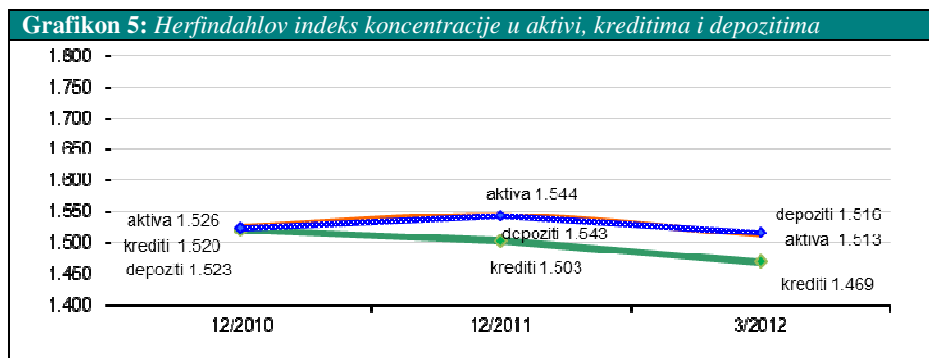
⁵ Državne banke u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.3.2012. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 659 milijun KM.

⁶ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospelja.

⁷ U kol.2 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

Kod većine banaka (13) ostvaren je pad aktive, a stopa se kretala u rasponu od 0,2% do 8,5%, s napomenom da su dvije najveće banke u sustavu imale relativno značajan pad aktive (4,7% i 3,9%) u ukupnom iznosu od 327 milijuna KM. Kod šest banaka aktiva je nešto veća nego na kraju 2011. godine.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

Na kraju prvog kvartala 2012. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je neznatne promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.513, depozite 1.516 i kredite 1.469 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹. U odnosu na kraj 2011. godine, svi pokazatelji su smanjeni: aktiva za 31, depoziti za 27 i krediti za 34 jedinice.

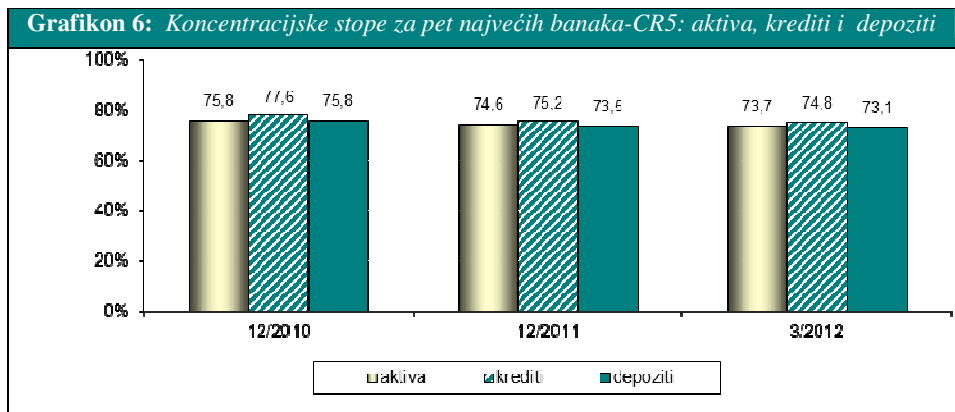
Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za sve tri kategorije: tržišno učešće sa 74,6% na 73,7%, kod kredita sa 75,2% na 74,8% i kod depozita sa 73,5% na 73,1%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

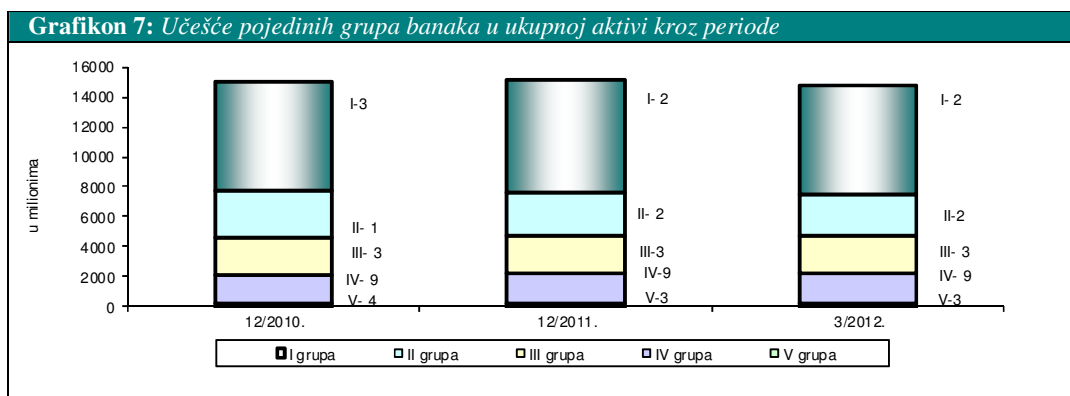
Bankovni sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Najveće promjene u odnosu na kraj 2011. godine odnose se na učešće I. grupe (dvije najveće banke) i IV. najbrojnije grupe od devet banaka.

Učešće dvije najveće banke u sustavu (I. grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) u prvom kvartalu 2012. godine smanjeno je sa 50% na 49,3%, dok je učešće II. grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) od 18,7% i III. grupe (tri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) od 16,7% ostalo gotovo nepromijenjeno. Učešće IV. grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka), povećano je sa 13,3% na 14%. Posljednja V. grupa (tri banke koje imaju aktivu manju od 100 milijuna KM), i dalje ima neznatno učešće od 1,3%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode

IZNOS AKTIVE	31.12.2010.			31.12.2011.			31.03.2012.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.348	48,8	2	7.597	50,0	2	7.270	49,3	2
II- 1000 do 2000	3.146	20,9	2	2.821	18,6	2	2.756	18,7	2
III- 500 do 1000	2.521	16,7	3	2.545	16,8	3	2.440	16,7	3
IV- 100 do 500	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9	2.069	14,0	9
V- Ispod 100	199	1,3	3	198	1,3	3	198	1,3	3
UKUPNO	15.076	100,0	19	15.191	100,0	19	14.733	100,0	19

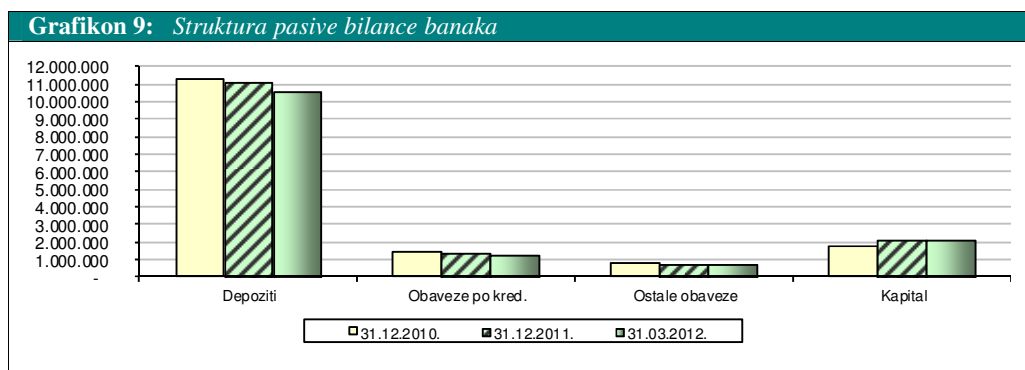
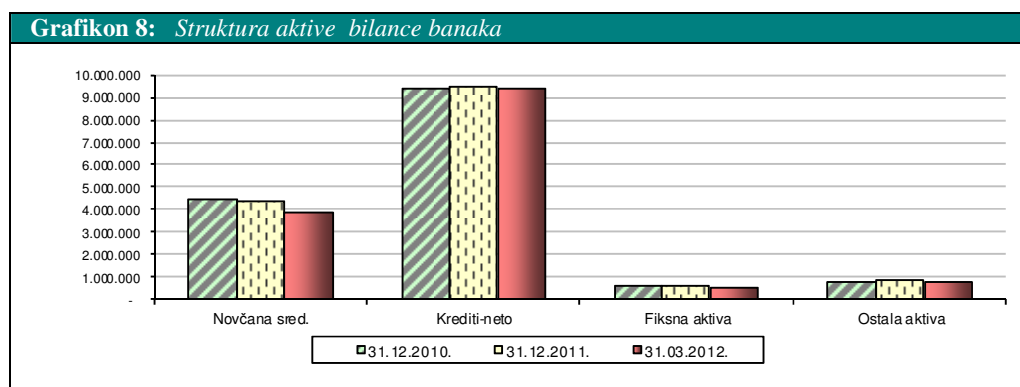

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktive.

Pad bilančne sume od 3% ili 458 milijuna KM, odnosno na razinu od 14,73 milijarde KM na kraju prvog kvartala 2012. godine, rezultat je smanjenja depozita za 3,9% ili 435 milijuna KM, te kreditnih obveza za 5,4% ili 71 milijun KM. Jedino je ukupan kapital imao rast od 2,1% ili 44 milijuna KM.

Novčana sredstva, nakon pada od 10% ili 455 milijuna KM, na kraju prvog kvartala iznosila su 3,92 milijarde KM. Ostvareni pad rezultat je odljeva depozita, te, manjim dijelom, povećanja oročenih plasmana na računima kod drugih banaka. Plasmani drugim bankama povećani su za visokih 51% ili 41 milijun KM, sa 31.3.2012. iznosili su 121 milijun KM. Rast kredita bio je neznan, svega 0,2% ili 17 milijuna KM, tako da su krediti zadržali skoro istu razinu od 10,43 milijarde KM kao i na kraju 2011. godine. Ulaganja u vrijednosne papire također su imala minimalnu promjenu, pad od 2,6% ili 12 milijuna KM, odnosno portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju povećan je sa 300 milijuna KM na 316 milijuna KM, dok su vrijednosni papiri koji se drže do dospelja smanjeni sa 158 milijuna KM na 130 milijuna KM. Banke i dalje nastoje da, u uvjetima smanjenog opsega kreditiranja, ostvare dodatne prihode plasiranjem viška likvidnosnih sredstava, oročavanjem kod inobanaka i ulaganjem u vrijednosne papire.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 10,62 milijarde KM i učešćem od 72,1% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 5%, učešće kreditnih obveza u iznosu od 1,25 milijardi KM, smanjeno je sa 8,7% na 8,5%, dok je učešće kapitala, koji je sa 31.3.2012. iznosio 2,13 milijardi KM, povećano sa 13,7% na 14,4%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 68,6% na 70,8% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 26,6%.

Tablica 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	370.414	8,3	371.309	8,5	340.549	8,7	100	92
RR kod CB BiH	2.592.920	58,4	2.341.604	53,5	2.211.128	56,4	90	94
Računi kod depoz.inst.u BiH	670	0,0	30.825	0,7	10.498	0,3	4601	34
Računi kod depoz.inst.u inozem.	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	1.360.362	34,7	110	83
Novč. sred. u procesu naplate	288	0,0	859	0,0	366	0,0	298	43
UKUPNO	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	3.922.903	100,0	99	90

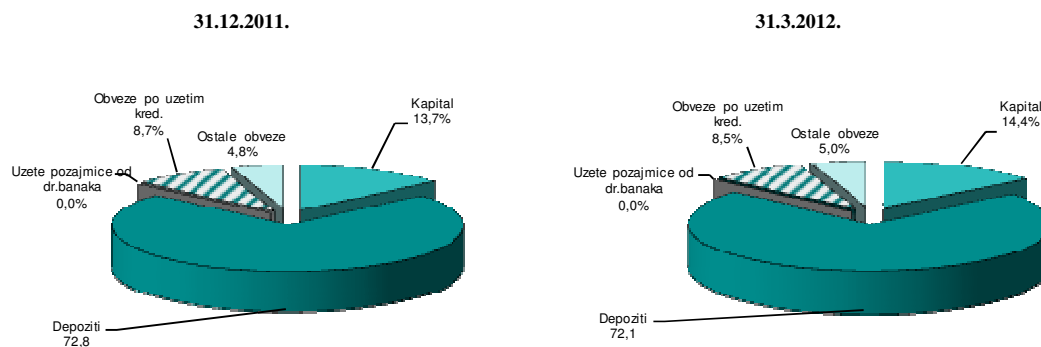
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u promatranom razdoblju smanjena su za 6% ili 131 milijun KM i sa 31.3.2012. iznosila su 2,21 milijardu KM ili 56,4% ukupnih novčanih sredstava, što je povećanje učešća od 2,9 postotnih poena u odnosu na kraj 2011. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su imala visok pad od 17% ili 273 milijuna KM i iznosila su 1,36 milijardi KM ili 34,7% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2011. godine 37,3%). Banke su sa 31.3.2012. u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 341 milijun KM, što je 8,7% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u promatranom razdoblju povećano je sa 59,3% na 62,4,3%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31.3.2012. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U promatranom razdoblju došlo je do manjih promjena u učešću dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 72,8% na 72,1% i kreditnih obveza sa 8,7% na 8,5%.

Osnovni razlog smanjenja učešća depozita je njihov pad od 4% ili 435 milijuna KM, tako da su na kraju promatranog razdoblja iznosili 10,62 milijarde KM, te su i dalje najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,25 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni, u prvom kvartalu 2012. godine za 5% ili 71 milijun KM. Ako se kreditnim obvezama

dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 135 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 9,4%.

Kapital je sa 31.3.2012. iznosio 2,13 milijardi KM, što je za 2,1% ili 44 milijuna KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovi tekućeg finansijskog rezultata-dobiti.

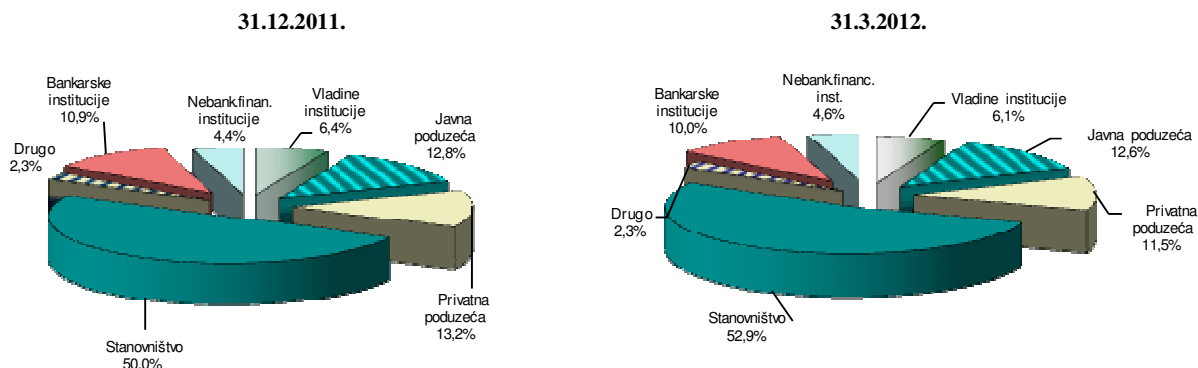
Banke su sa 31.3.2012. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 40), na koje se odnosi 71% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), EBRD, UniCredit Bank Austria AG, Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), ComercBank AG Frankfurt i Council of Europe Development Bank.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju prvog kvartala 2012. godine samo se 7% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 12: <i>Sektorska struktura depozita</i> ¹²								
SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	891.638	7,9	705.805	6,4	645.474	6,1	79	91
Javna poduzeća	1.332.748	11,9	1.413.686	12,8	1.335.357	12,6	106	94
Privatna poduzeća i druš.	1.487.509	13,2	1.462.767	13,2	1.218.622	11,5	98	83
Bankarske institucije	1.674.576	14,9	1.206.302	10,9	1.061.147	10,0	72	88
Nebankarske financ.instit.	432.045	3,9	483.504	4,4	487.111	4,6	112	101
Građani	5.144.607	45,8	5.530.461	50,0	5.611.623	52,9	107	101
Ostalo	269.707	2,4	247.989	2,3	256.299	2,3	92	103
UKUPNO	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	10.615.633	100,0	98	96

Grafikon 11: *Sektorska struktura depozita*

U prvom kvartalu 2012. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, rezultat smanjenja sredstava privatnih i javnih poduzeća, te bankarskih i vladinih institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva.

Kontinuitet rasta depozita stanovništva zadržan je i u prva tri mjeseca 2012. godine, sa stopom rasta od 1% ili 81 milijun KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,61 milijardu KM, zbog

¹² Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilance stanja po shemi FBA.

pada depozita drugih sektora, povećali su učešće u ukupnim depozitima sa 50% na 52,9%, tako da su i dalje najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti javnih poduzeća, iako su u prvom kvartalu smanjeni za 6% ili 78 milijuna KM. Depoziti ovog sektora sa 31.3.2012. iznose 1,34 milijardu KM ili 12,6% ukupnih depozita.

Najveća promjena i visok pad od 17% ili 244 milijuna KM, odnosno sa 1,46 milijardi KM na 1,22 milijarde KM zabilježen je kod depozita privatnih poduzeća, što je zabrinjavajući pokazatelj. Od toga se cca 140 milijuna odnosi na odljev depozita po viđenju u domaćoj valuti (KM), a ostatak na depozite u stranoj valuti, također najvećim dijelom po viđenju. Na temelju analize dostupnih podataka, može se zaključiti da se veći dio sredstava odljev sa računa kod inobanaka. Zbog navedenog, učešće ovog sektora smanjeno je sa 13,2% na 11,5%.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom učešća. Međutim, nakon pada u IV. kvartalu 2011. godine od 23% ili 368 milijuna KM, došlo je i do pada učešća na 10,9%, što je bilo četvrto po visini sektorsko učešće na kraju 2011. godine. U prvom kvartalu 2012. godine nastavljen je trend pada sa stopom od 12% ili 145 milijuna KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovog sektora najvećim dijelom se odnose na smanjenje zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u Federaciji BiH.

Na kraju prvog kvartala 2012. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 1,06 milijardi KM, što je 10% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 187 milijuna KM manja od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovno suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, te stoga moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaknuti da se 93% ili 988 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska potpora grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke. Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku potporu i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), financijska potpora banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 31.3.2012. iznosi 1,49 milijardi KM ili 10,1% ukupne pasive bankovnog sektora (u ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 9,3%, a u ukupnim kreditnim obvezama 24% su kreditne obveze prema grupaciji). U odnosu na kraj 2011. godine ova sredstva su manja za 12,5% ili 214 milijuna KM, po osnovi redovitih dospijea (depoziti smanjeni za 12,9% ili 147 milijuna KM, kreditne obveze za 14,8% ili 61 milijun KM i subordinirani krediti za 3,7% ili šest milijuna KM).

Pod pokroviteljstvom MMF i drugih financijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, kojom su banke-majke prihvatile obvezu da zadrže izloženost u Bosni i Hercegovini na razini 31.12.2008. tijekom trajanja programa MMF-a (2009.-2012.), uzimajući u obzir raspoloživost adekvatnih kreditnih

moćnosti u BiH i u okviru definiranih valjanih praksi za upravljanje kreditnim rizikom, kapitalom i likvidnošću. S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću gotovo svih banaka u F BiH čije su banke-majke potpisnice „Bečke inicijative“, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2012. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovi redovitih plaćanja dospjelih obveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sustavi i bankarske grupacije, kao i najavljene mjere koje država Austrija planira poduzeti u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹³, može se očekivati da buduća finansijska podrška matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u Federaciji BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljnjeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

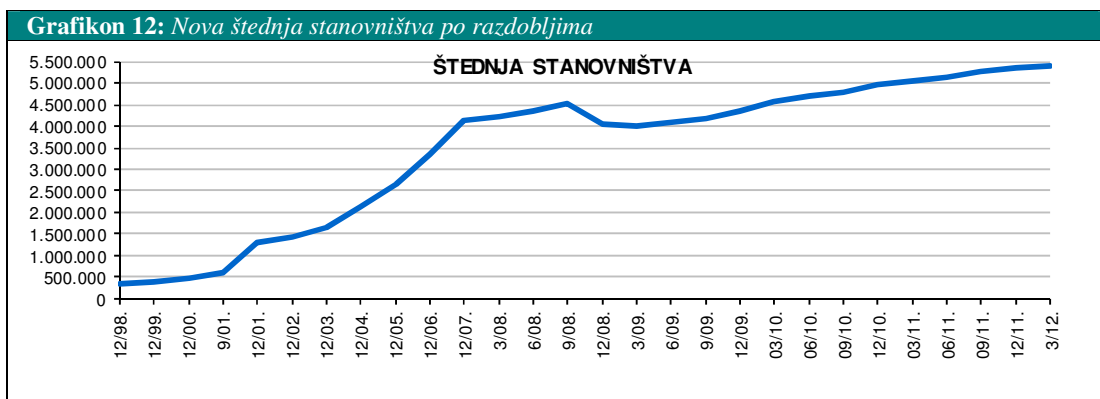
Depoziti ostalih sektora su također smanjeni: depoziti javnih poduzeća imali su pad od 6% ili 78 milijuna KM i sa 31.3.2012. iznosili su 1,33 milijarde KM ili 12,6% ukupnih depozita, što je drugi po visini sektorski izvor. Depoziti vladinih institucija, nakon pada od 9% ili 60 milijuna KM, na kraju prvog kvartala 2012. godine iznosili su 645 milijuna KM, što je 6,1% ukupnih depozita.

Valutna struktura depozita na kraju promatranog razdoblja neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (s dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,76 milijardi KM smanjili su učešće sa 55% na 54%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 4,86 milijardi KM, što je učešće od 46%.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka u 2012. godini imali su neznatan rast od 0,4% ili 23 milijuna i sa 31.3.2012. iznosili su 5,38 milijardi KM.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima					
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	47.148	50.259	50.667	107	101
Privatne	4.926.361	5.311.178	5.333.765	108	100
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.384.432	108	100

¹³ Suština mjera je da kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi (CESEE) ubuduće bude uvjetovana pojačanim održivim financiranjem iz domaćih izvora.

U tri najveće banke nalazi se 70% štednje, dok sedam banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,5% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 32% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 68% u stranoj valuti.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)						I N D E K S	
	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		3/2	4/3
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	2.611.772	48,5%	101	100
Dugoročni štedni depoziti	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	2.772.660	51,5%	115	101
UKUPNO	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	5.384.432	100,0 %	108	100

Ročna struktura štednih depozita ostala je skoro ista kao na kraju 2011. godine, dugoročni štedni depozita s učešćem od 51,5%, a kratkoročni 48,5%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankovnog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga, pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. travnja 2010. isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 31.3.2012. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 97% ukupnih depozita i 98% ukupne štednje.

Preostale tri banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije jer se nalaze pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁴ banaka u F BiH na dan 31.3.2012. iznosio je 2,1 milijardu KM.

-u 000 KM-

Tablica 15: Regulatorni kapital						
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
1.a.temeljni kapital prije umanjnja	1.885.159		2.008.081		1.947.028	107 97
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468		1.190.482		1.190.482	102 100
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485		136.485		136.485	100 100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.206		681.114		620.061	118 91
1.b.Odbitne stavke	313.321		351.004		250.006	112 71
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058		250.611		191.699	272 76
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933		43.132		5.201	27 12
1.3. Trezorske dionice	81		81		81	100 100
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	63.249		57.180		53.025	90 93
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.571.838	76%	1.657.077	78%	1.697.022	79% 105 102
2. Dopunski kapital	489.986	24%	468.030	22%	447.761	21% 96 96
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumuI.dion.	2.829		3.090		3.090	109 100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612		211.862		208.935	101 99
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090		62.574 ¹⁵		44.145	120 71
2.4. Iznos subordiniranih dugova najviše do 50% iznosa tem.kap.	159.056		139.754		133.768	88 96
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399		50.750		57.823	76 114
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100%	2.125.107	100%	2.144.783	100% 103 101
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938		37.873		37.261	238 98
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	15.938		18.408		18.408	115 110
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	-		19.465		18.853	N/a 97
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886		2.087.234		2.107.522	102 101

U prvom kvartalu 2012. godine kapital¹⁶ je povećan za 1% ili 19,7 milijuna KM u odnosu na 2011. godinu, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na neznatnu izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 2% ili 40 milijuna KM, a učešće je povećano sa 78% na 79%, dok je dopunski smanjen za 4% ili 20 milijuna KM, a učešće smanjeno sa 22% na 21%.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja ostvarene dobiti za 2011. godinu u iznosu od 81 milijun KM u zadržanu dobit i rezerve (od čega su dvije banke uključile 53,4 milijuna KM sa 31.12.2011.). Jedna banka je povećala temeljni kapital izravnom uplatom u rezerve iznosa od 20 milijuna KM i istodobno smanjila rezerve djelomičnim pokrićem nepokrivenog gubitka u iznosu od 105 milijuna KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su smanjene za 101 milijun KM i to najviše iz osnove smanjenja kumuliranih gubitaka kod jedne banke (105 milijuna KM pokriveno iz rezervi), nematerijalne imovine za 4,1 milijun KM, te povećanja tekućeg gubitka za 5,2 milijuna KM.

Dopunski kapital je smanjen za 20,3 milijuna KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2011. godine u iznosu od 81 milijun KM, prenesena je u temeljni kapital, kod dvije banke (dobit ukupno iznosi 44 milijuna KM) još uvijek je neraspoređena i iskazana je u dopunskom kapitalu,

¹⁴ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

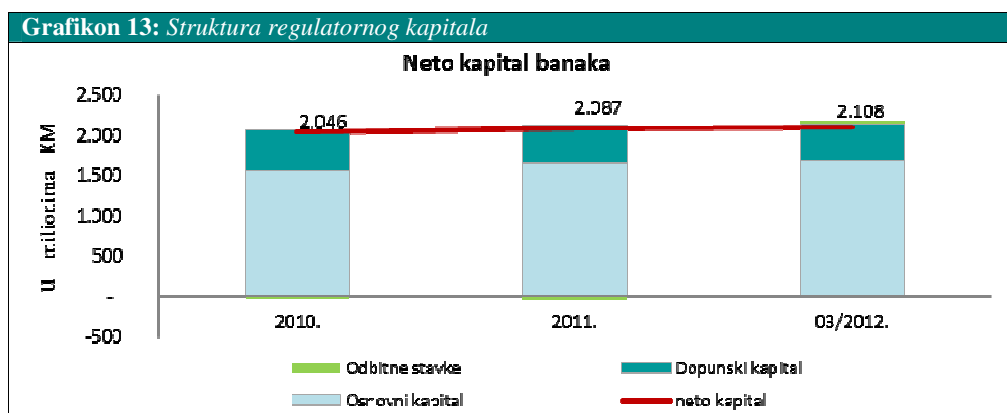
¹⁵ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u temeljni kapital.

¹⁶ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

a dvije banke s dobiti u ukupnom iznosu od 1,5 milijun KM nisu uključile dobit u kapital jer eksterna revizija nije završena. Subordinirani dugovi (redovite otplate dospjelih obveza) su smanjene za šest milijuna KM, dok su stavke trajnog karaktera povećane za sedam milijuna KM. Stavke općih rezervi za kreditne gubitke (dalje ORKG) su smanjene za tri milijuna KM.

Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 31.3.2012. iznosila 18,8 milijuna KM, što je razlika između ukupno obračunatih rezervi po regulatornom zahtjevu i zbroja iznosa ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama, i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Na kraju poslovne godine organi banke su u obvezi da prilikom donošenja odluke o raspodjele dobiti osiguraju pokriće nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu prije isplate dividendi (osim na prioritete dionice) ili bilo kojih drugih isplata iz dobiti, ili iz raspoloživih kapitalnih rezervi koje se mogu koristiti za tu namjenu.

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao i regulatorni, povećan za 1% ili 20 milijun KM i sa 31.3.2012. iznosi 2,1 milijardu KM.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 31.3.2012. iznosila je 13,6%, što je za 0,5 postotnih poena više nego na kraju 2011. godine.

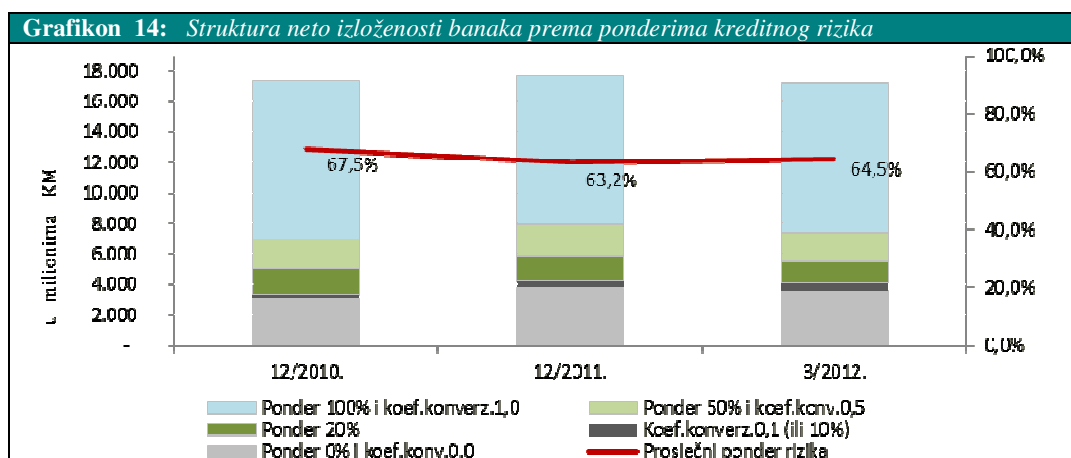
Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁷ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankovnog sektora sa 31.3.2012. iznosio 17,5% što je za 0,4 postotna poena više nego na kraju 2011. godine, a razlog je smanjenje ukupnih ponderiranih rizika za 1% ili 110 milijuna KM, te povećanje neto kapitala za 1% ili 20 milijuna KM.

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

¹⁷ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

-u 000 KM-

Tablica 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika						
O P I S				INDEKS		
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.354.697	17.743.664	17.197.000		102	97
1 Aktiva bilance stanja	14.887.124	14.917.399	14.466.791		100	97
2. Izvanbilančne pozicije	2.467.573	2.826.265	2.730.209		115	97
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE						
Ponder 0%	3.147.567	3.721.678	3.535.786		118	95
Ponder 20%	1.640.802	1.674.585	1.432.014		102	86
Ponder 50%	42.576	83.165	80.234		195	96
Ponder 100%	10.056.179	9.437.971	9.418.757		94	100
Koef.konverzije 0,0	0	54.529	48.088		N/a	88
Koef.konverzije 0,1	220.264	445.006	455.871		202	102
Koef.konverzije 0,5	1.923.685	1.938.449	1.844.002		101	95
Koef.konverzije 1,0	323.624	388.281	382.248		120	98
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.216.477	11.095.110		96	99
Prosječni ponder rizika	67,5%	63,2%	64,5%		N/a	102

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u prvom kvartalu 2012. godine je smanjena za 3% ili 547 milijuna KM, na što je najviše utjecao pad bilančnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderiraju sa 0% i 20%) i djelomično izvanbilančnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,5), što je utjecalo da rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata ima isti smjer, odnosno pad od 121 milijun KM (sa 11,71 milijardu KM na 11,09 milijardi KM). Na ovo su najviše utjecala smanjenja stavki: potraživanja iz zemalja zone A (ponder 20%) i sredstava koje banke drže kod CBBiH (ponder 0%). S druge strane, ponderirani operativni rizik (POR) je povećan za 11 milijuna KM, iznosi 976 milijuna KM. Sve to je rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderiranih rizika za 1% ili 110 milijuna KM.

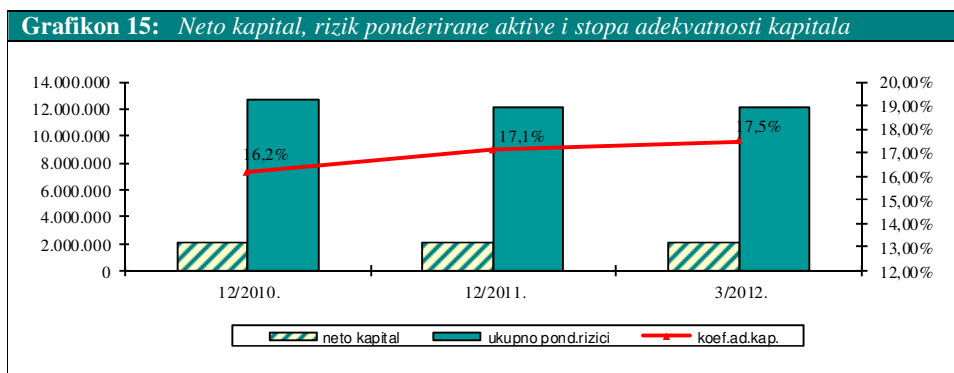
Sa 31.3.2012. učešće ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala

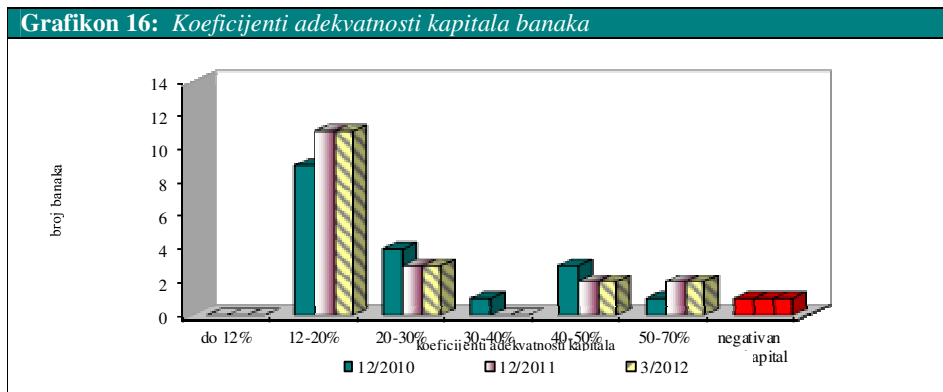
adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja, što je dovelo do pada profitabilnosti kod većine banaka i poslovanja s gubitkom ili znatno manjom dobiti nego u razdoblju prije krize, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizerskim nadzorom. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i preporuka bankama da ostvarenu dobit za 2011. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove.

- 000 KM-

Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.045.886	2.087.234	2.107.522	102	101
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.713.116	11.216.477	11.095.110	96	99
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	976.943	102	101
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.655.823	12.182.409	12.072.053	96	99
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	16,2%	17,1%	17,5%	106	102

Grafikon 15: Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sustava sa 31.3.2012. iznosi 17,5%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 16: Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka

Od ukupno 19 banaka u F BiH sa 31.3.2012., 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, jedna banka pod privremenom upravom ima koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti kapitala. Prema analitičkim podacima na kraju prvog kvartala 2012. godine sedam banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2011. godine, u rasponu od 0,2 do 3,7 postotnih poena, kod dvije banke je ostala nepromijenjena, dok je kod devet banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 11 banaka ima stopu između 13,2% i 19,5%,
- šest banaka ima stopu između 22,4% i 54,1%,
- jedna banka ima stopu 65,5%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je daljnje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankovnog sustava, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankovni sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Nakon izbijanja krize, zbog pogoršanja kreditnog portfelja i rasta nenaplativih potraživanja, kapital banaka je pod pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego bi utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, banke su počevši od 31. prosinca 2011. dužne sačinjavati i prezentirati financijska izvješća u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva.

Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu s kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u			
OPIS	31.12.2011.	31.3.2012.	INDEKS
1. RIZIČNA AKTIVA ¹⁸	13.301.153	13.201.517	99
2. OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE	1.290.421	1.315.055	102
3. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI I REZERVIRANJA ZA IZVANB. STAVKE	1.037.061	1.069.018	103
4. POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUB.	253.360	246.100	97
5. FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUB.	292.214	292.225	100
6. NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULAT. REZ. IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUB.	19.465	18.852	97
7. NERIZIČNE STAVKE	5.787.457	5.363.707	93
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.088.610	18.565.224	97

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁹ banaka u F BiH sa 31.3.2012. iznosila je 18,6 milijardi KM i u odnosu na kraj 2011. godine manja je za 3% ili 523 milijuna KM. Rizična aktiva iznosi 13,2 milijarde KM i manja je za 1% ili 100 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 5,4 milijarde KM ili 29% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 7% ili 424 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,3 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,1 milijarda KM. Razlika od 246 milijuna KM je iznos potrebnih regulatornih rezervi, koje se pokrivaju s raspoloživim formiranim regulatornim rezervama iz dobiti (na razini sustava iznose 292 milijuna KM) kod svake pojedinačne banke, što je rezultiralo nedostajućim iznosom regulatornih rezervi²⁰ od 18,6 milijuna KM²¹ koje predstavljaju odbitnu stavku od kapitala banaka.

Tablica 19: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive								
OPIS	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.	Strukt. %	31.3.2012.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kredit	9.244.429	86,4	9.292.751	85,2	9.272.657 ²²	85,0	101	100
Kamate	51.348	0,5	108.647	1,0	100.468	0,9	212	92
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	935.014	8,6	971.414	8,9	165	104
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	29.052	0,3	4486	117
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,6	164.434	1,5	42	96
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.474	3,4	368.516	3,4	87	99
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.903.746	100,0	10.906.541	100,0	102	100
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		4.860.934		105	92
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.194.021		15.767.475		103	97
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.352.092		2.397.407		2.294.976		102	96
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	0		497.182		502.773		n/a	101
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.797.749		123	97
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.053.738		13.301.153		13.201.517		102	99
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		5.363.707		115	93
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	18.089.002		19.088.610		18.565.224		106	97

¹⁸ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 173.301 h/KM osiguranih novčanim depozitom.

¹⁹ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

²⁰ Nedostajući iznos regulatornih rezervi uključuje samo iznos iskazan kao pozitivna razlika između potrebnih i formiranih RKG.

²¹ Odbitna stavka u obračunu regulatornog kapitala.

²² Isključen iznos kredita od 117.664 tisuća KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

Bruto bilančna aktiva²³ iznosi 15,8 milijardi KM, manja je za 3% ili 426 milijuna KM, a rizična bilančna aktiva iznosi 11 milijardi KM što je 69% bruto bilančne aktive i na istoj je razini u odnosu na kraj 2011. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi 4,9 milijardi KM, nakon pada od 8% ili 429 milijuna KM zbog smanjenja novčanih sredstava za 10% ili 455 milijuna KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,3 milijarde KM i manje su za 4% u odnosu na 2011. god. Nerizična izvanbilanca iznosi 503 milijuna KM.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, tako da se i u 2012. godini, u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka, ne očekuje značajniji kreditni rast, što potvrđuju i podaci za prvi kvartal 2012. godine. Krediti su sa 31.3.2012. iznosili 10,4 milijarde KM i na istoj su razini u odnosu na kraj 2011. godine, dok je učešće u aktivni povećano za 2,2 postotna poena i iznosi 70,8%.

U prvom kvartalu 2012. godine plasirano je ukupno 1,2 milijarde KM novih kredita, što je 1,4% ili 18 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 72%, a na stanovništvo 28%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je promijenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2011. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 45%, a kratkoročnih 55% (31.12.2011: dugoročni 49%, kratkoročni 51%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijardu KM imaju učešće od 58% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

-u 000 KM-

Tablica 20: Sektorska struktura kredita								
SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	108.751	1,1	100	86
Javna poduzeća	238.105	2,4	257.547	2,5	255.202	2,5	108	99
Privatna poduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.917.787	47,2	4.978.859	47,7	102	101
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	13.960	0,1	149	85
Nebankarske finansijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	43.428	0,4	110	106
Građani	4.733.198	47,4	5.041.388	48,4	5.017.083	48,1	106	99
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	13.216	0,1	65	98
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	10.430.499	100,0	104	100

U prvom kvartalu 2012. godine sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti dani stanovništvu su smanjeni za 1% ili 24 milijuna KM, iznose pet milijardi KM, što je učešće od 48,1% (na kraju 2011. godine 48,4%). Krediti dani privatnim poduzećima su veći za 1% ili 61 milijun KM, iznose pet milijardi KM ili 47,7% ukupnih kredita (na kraju 2011. godine 47,2%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31.3.2012., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, učešće kredita je ostalo isto, za financiranje potrošnih dobara²⁴ iznosi 73%, stambenih kredita 24%, a s preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 61%, a privatnim poduzećima 56% ukupnih kredita danih ovim sektorima, što je isto kao i na kraju 2011. godine.

²³ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

²⁴ Uključeno kartično poslovanje.

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 65% ili 6,7 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,5 milijardi KM ili 96%, CHF: 286 milijuna KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 34% ili 3,6 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 121 milijun KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 95 milijuna KM ili 78%, CHF: 14 milijuna KM ili 11%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 300 milijuna KM iznosi 2,9% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije²⁵ dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEKS	
	31.12.2010.			31.12.2011.			31.3.2012.				
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.477.329	80,3	209.555	10.593.224	79,6	211.862	10.450.310	79,2	209.004	101	99
B	1.645.750	12,6	132.048	1.365.077	10,3	115.911	1.370.262	10,4	118.128	83	100
C	471.505	3,6	113.962	282.081	2,1	67.798	309.530	2,3	75.851	60	110
D	455.303	3,5	258.297	375.474	2,8	209.551	359.541	2,7	200.239	82	96
E	3.851	0,0	3.851	685.297	5,2	685.299	711.874	5,4	711.833	n/a	104
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.301.153	100,0	1.290.421	13.201.517	100,0	1.315.055	102	99
Klasificirana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.707.929	20,4	1.078.559	2.751.207	20,8	1.106.051	105	102
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.342.852	10,1	962.648	1.380.945	10,5	987.923	144	103
Nerizična akt. ²⁶	5.035.264			5.787.457			5.363.707			115	93
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.088.610			18.565.224			106	97

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da u prvom kvartalu 2012. godine nije bilo značajnih promjena, svi pokazatelji kvalitete aktive su na istoj razini kao na kraju 2011. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno sedam banaka ima pokazatelje učešća klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankovnog sektora, a šest banaka ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankovnog sektora.

Klasificirana aktiva sa 31.3.2012. je iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,4 milijarde KM (31.12.2011. godine: 2,7 milijardi KM i 1,3 milijarde KM).

Klasificirana aktiva (B-E) je veća za 2% ili 43 milijuna KM u odnosu na prethodnu godinu, B kategorija je na istoj razini, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 3% ili 38 milijuna KM.

²⁵ U skladu s člankom 22. stavak (7) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive, banke su dužne formirati i kontinuirano održavati rezerve za OKR i PKG u sljedećim postotcima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

²⁶ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl. 22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Koeficijent klasificirane i rizične aktive iznosi 20,8% što je za 0,4 postotna poena više nego na kraju 2011. godine.

Ako se analizira odnos i trend nekvalitetne i rizične aktive, sa 31.3. 2012. ovaj koeficijent je također povećan za samo 0,4 postotna poena i iznosi 10,5%, što je još uvijek relativno nizak omjer. Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije u rizičnoj aktivi iznosi 10,4%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

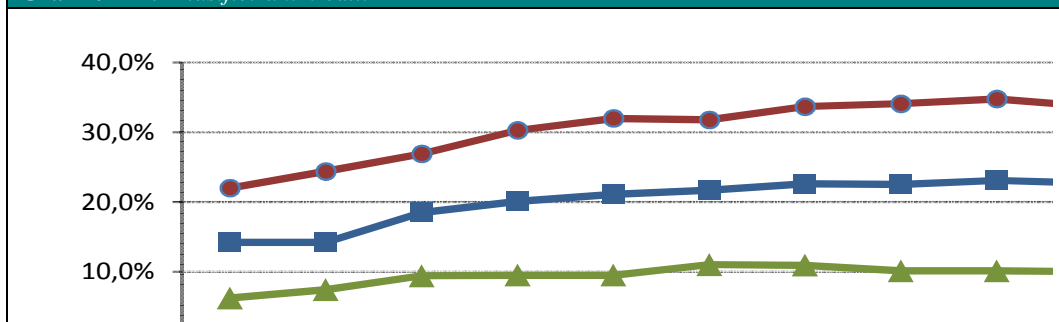
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranim pravnim osobama.

Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

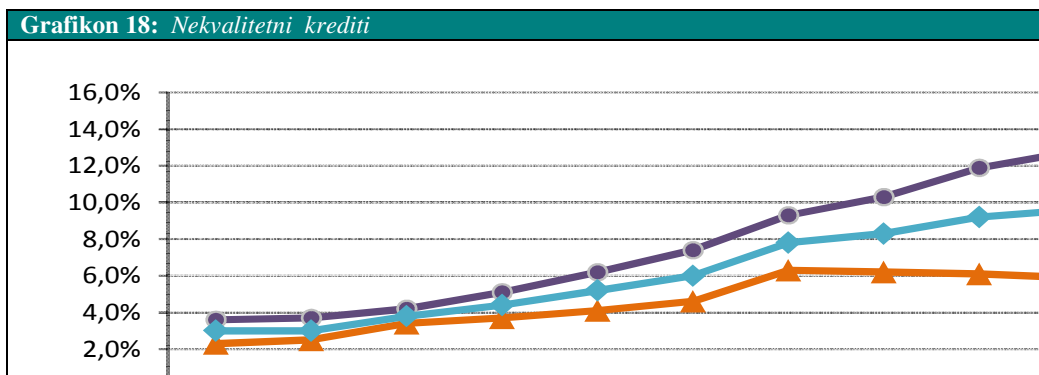
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS
	31.12.2011.						31.3.2012.						
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravne osobe	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće %	Stanovni štvo	Učešće %	Pravne osobe	Učešće %	UKUPNO Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.333.709	85,97	3.704.037	68,95	8.037.747	77,19	4.305.930	85,83	3.735.159	69,00	8.041.089	77,09	100
B	164.303	3,26	961.222	17,89	1.125.525	10,81	170.552	3,40	928.439	17,15	1.098.991	10,54	98
C	128.579	2,55	143.050	2,66	271.628	2,61	113.976	2,27	184.216	3,40	298.192	2,86	110
D	156.475	3,10	207.653	3,87	364.128	3,49	156.925	3,13	192.575	3,56	349.500	3,35	96
E	258.322	5,12	356.066	6,63	614.388	5,90	269.701	5,37	373.026	6,89	642.727	6,16	105
UKUPNO	5.041.388	100,0	5.372.028	100,0	10.413.416	100,00	5.017.084	100,0	5.413.415	100,0	10.430.499	100,00	100
Klas. kred. B-E	707.679	14,04	1.667.991	31,04	2.375.669	22,81	711.154	14,17	1.678.256	31,00	2.389.410	22,90	101
Nekv. kred C-E	543.376	10,78	706.769	13,16	1.250.144	12,00	540.602	10,77	749.817	13,85	1.290.419	12,37	103
		48,39		51,61		100,00		48,10		51,90		100,00	
Učešće po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,79		70,21		100,00		29,79		70,21		100,00	
Nekvalitetna C-E		43,46		56,54		100,00		41,89		58,11		100,00	
Kategorija B		14,60		85,40		100,00		15,52		84,48		100,00	

Generalno, pokazatelji kvalitete aktive su na istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine, izuzev učešća nekvalitetnih kredita koje je povećano za 0,4 postotna poena, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 3% ili 40 milijuna KM i to pravnih osoba za 6% ili 43 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 1% ili tri milijuna KM.

Grafikon 17: Klasificirani krediti

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,4 milijarde KM, sa 31.3.2012. 31% ili 1,7 milijardi KM je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2011. godine isto), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od pet milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 14,17% ili 711 milijuna KM (na kraju 2011. godine 14,04% ili 708 milijuna KM).

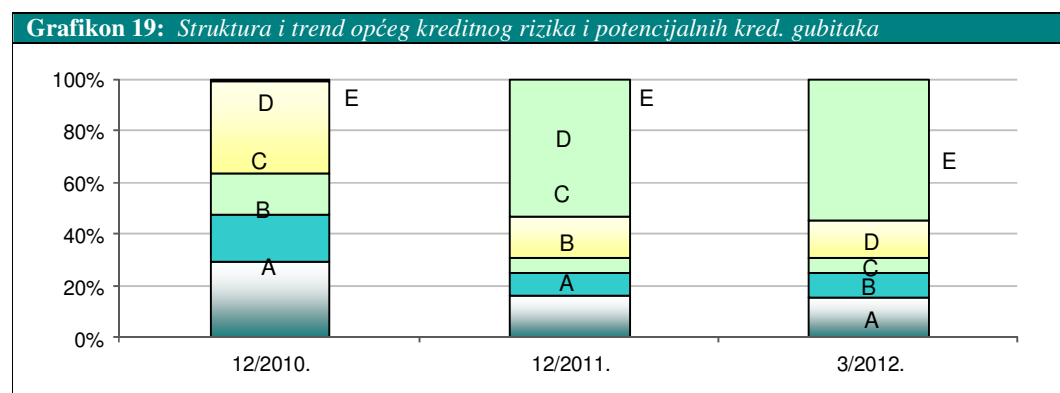

Od kredita plasiranih pravnim osobama kao nekvalitetni krediti klasificirano je 13,85% ili 750 milijuna KM od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2011. iznosili su 707 milijuna KM, što je 13,16% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,77% ili 541 milijun KM (31.12.2011. godine 10,78% ili 543 milijuna KM).

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu s kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankovnog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 23: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		8 (4/2)	9 (6/4)
	1	2	3	4	5	6		
A	209.555	29,2	211.862	16,4	209.004	15,9	101	99
B	132.048	18,4	115.911	9,0	118.128	9,0	88	102
C	113.962	15,9	67.798	5,3	75.851	5,8	59	112
D	258.297	36,0	209.551	16,2	200.239	15,2	81	96
E	3.851	0,5	685.299	53,1	711.833	54,1	n/a	104
UKUPNO	717.713	100,0	1.290.421	100,0	1.315.055	100,0	180	102

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2011. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 2% ili 25 milijuna KM i iznose 1,3 milijarde KM. Rezerve za opći kreditni rizik (A kategorija) su manje za 1% ili 3 milijuna KM, a za B kategoriju veće za 2% ili 2,2 milijuna KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C i D kategorija) za 3% ili 38 milijuna KM, povećane su i rezerve za ove najlošije kredite za 3% ili 25 milijuna KM.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka

(PKG) i rizične aktive s izvanbilancom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,4% i manji je za 0,3 postotna poena u odnosu na 2011. godinu.

Sa 31.3.2012. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,6%, za C kategoriju 24,5%, D kategoriju 55,7% i E 100% (na kraju 2011. godine: B 8,5%, C 24,0%, D 55,8% i E 100%).

U skladu sa MRS/MSFI banke su obvezne umanjenja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na razini bankovnog sektora dani su u sljedećoj tablici.

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)				INDEX
	31.12.2011.		31.3.2012.		
	UKUPNO		UKUPNO		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.301.153	100,0%	13.201.517	100%	99
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.379.235	10,4%	1.529.483	11,59%	111
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.348.771		1.477.390		109
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	30.464		52.093		171
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	11.921.918	89,6%	11.672.034	88,14%	98
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.037.061	100,0%	1.069.018	100%	103
a) Ispravke vrijednosti za default	749.362	72,3%	777.437	72,72%	104
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	742.534		769.390		104
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	6.828		8.047		118
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁷)	287.699	27,7%	291.581	27,28%	101
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.413.416	100,0%	10.430.499	100%	100
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.331.815	12,8%	1.421.883	13,63%	107
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	9.081.601	87,2%	9.008.616	86,37%	99
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	929.579	100,0%	961.391	100%	103
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	701.292	75,4%	721.100	75,01%	103
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	228.287	24,6%	240.291	24,99%	105
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	54,3%		50,8%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	2,4%		2,5%		
Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima	12,8%		13,6%		

Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima povećano je sa 12,8% na 13,6%, a učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi sa 10,4% na 11,59%.

²⁷ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (defaultu) ispravicima vrijednosti iznosi 50,8%, a stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) 2,5%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 8% rizične aktive (12/11: 7,8%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja clijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja garancija kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 31.3.2012. godine 3.227 jamaca je ukupno otplatilo 12,5 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 73 milijuna KM (2.792 kreditne partije), što je za 11% manje u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31.12.2011. (14 milijuna KM otplatila su 3.576 jamca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 80 milijuna KM-3.122 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 44 milijuna KM (31.12.2011.: 47 milijuna KM). Iz navedenih podataka može se zaključiti da se u prvom kvartalu 2012. godine smanjio iznos kredita koje otplaćuju jamci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jamaca. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,42% i 0,23%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankovnog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba²⁸.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u prvom kvartalu 2012. godine, od ukupno primljenih 104 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza odobrile 80 zahtjeva u ukupnom iznosu od 16 milijuna KM ili 77%, što je za 13% više u usporedbi s prvim kvartalom 2011. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osobe se odnosi 15 milijuna KM, a na fizičke osobe jedan milijun KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 39 tisuća KM. Treba istaknuti da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti u prvom kvartalu 2012. godine u odnosu na ukupne kredite 31.3.2012. imaju učešće od svega 0,15% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 0,27%, dok je za sektor stanovništva 0,02%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo iznimno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja financijske i ekonomske krize i na financijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje

²⁸ "Službene novine F BiH", br.2/10 i 1/12.

dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2012. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravodobno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 25: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDIT ²⁹			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima s više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	84.600	131.962	97.351	156	74
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	375	400	438	107	109
Upravi banke	2.239	2.170	2.061	97	95
UKUPNO	87.214	134.532	99.850	154	74
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	22.653	29.818	37.173	132	125

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 26% zbog smanjenja izloženosti kod dvije velike banke, a potencijalne obveze su povećane za 25%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskim poslovima s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2012. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 30 milijuna KM, što je na razini sustava povećanje od 33% ili 7,6 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Pozitivan efekt na financijski rezultat sustava posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale i u istom razdoblju prošle godine (za četiri milijuna KM), posebno kod jedne velike banke koja pripada grupi banaka koje su nositelji profitabilnosti i jedne srednje banke koja je ostvarila skoro tri puta veću dobit. Također, ostvaren je znatno manji gubitak kod banaka koje su u istom razdoblju prošle godine negativno poslovale (za šest milijuna KM).

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka imalo je smanjenje troškova ispravke vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke u odnosu na isto razdoblje 2011. godine, a što je najvećim dijelom posljedica implementacije MRS-a 39 i MRS-a 37. Veći pad nekamatnih rashoda amortizirao je smanjenje ukupnog prihoda, što je utjecalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Pozitivan financijski rezultat od 36 milijuna KM ostvarilo je 12 banaka i isti je veći za 4% ili milijuna KM nego u istom razdoblju 2011. godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od pet milijuna KM iskazan je kod sedam banaka i isti je manji za 54% ili šest milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tablici.

²⁹ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

-000 KM-

Tablica 26: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.3.2010.		31.3.2011.		31.3.2012.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	
Gubitak	-18.195	10	-11.386	14	-5.201	7
Dobit	12.522	9	34.170	5	35.600	12
Ukupno	-5.673	19	22.784	19	30.399	19

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (36 milijuna KM) 74% ili 26,5 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankovnom sektoru 49%, dok se u ukupnom gubitku od pet milijuna KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, s učešćem aktive 9,6%, u sustavu nalazi na trećem mjestu, odnosi 70,5% ili 3,7 milijuna KM (u istom razdoblju prošle godine gubitak te banke iznosio je 6,7 milijuna KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno osam banaka ima lošiji finansijski rezultat (za 3,4 milijuna KM), dok 11 banaka ima bolji rezultat (za 11 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja) evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod velikih banaka koje su nositelji profitabilnosti, koje su ostvarile znatno veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 205 milijuna KM, sa stopom pada od 7% ili 16 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 175 milijuna KM, sa stopom pada od 12% ili 23 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

Blagi porast kreditnih aktivnosti kod jednog broja banaka u odnosu na isto razdoblje 2011. godine, neutralizirao je smanjenje kreditnih aktivnosti kod drugih banaka, što je rezultiralo rastom prosječnih kredita za 3%, međutim, s druge strane, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite imalo je za posljedicu pad kamatnih prihoda. Kamatni prihodi iznose 202 milijuna KM, što je za 3% ili 6 milijuna KM niže nego u istom razdoblju 2011. godine, a učešće u strukturi ukupnog prihoda je poraslo sa 94,4% na 98,6%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su smanjeni za 3% ili šest milijuna KM, a učešće u ukupnim приходima je poraslo sa 85,1% na 89,0%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 1,88% na 1,76%. Prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim učešćem od 0,8%, imali su značajno smanjenje od 66% ili tri milijuna KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na obveznu i iznad obvezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Positivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na prethodnu godinu imali neznatno veću stopu pada (-4%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-3%). Kamatni rashodi iznose 68 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda poraslo je sa 32,4% na 33,5%. Kamatni rashodi po depozitima, kao najveća stavka i relativno i nominalno u iznosu u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 5% ili tri milijuna KM što je prvenstveno rezultat smanjenja prosječnih kamatonosnih depozita za 6%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 11 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godine bilježe rast od 5%, s povećanjem učešća sa 4,8% na 5,4%.

Kao rezultat pada i kamatnih rashoda (-4%) i kamatnih prihoda (-3%), neto kamatni prihod smanjen je za 3% ili tri milijuna KM i iznosi 134 milijuna KM, s povećanim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 62,0% na 65,1%.

Operativni prihodi iznose 71 milijun KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godine manji su za 15% ili 12 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno je sa 38,0% na 34,9%. Prema prethodnoj metodologiji prihodi iz osnove naplate ranije otpisanih potraživanja bilančno su se iskazivali na poziciji ostalih operativnih prihoda, dok se po novoj metodologiji netira na poziciji troškova ispravke vrijednosti (prihodi od smanjenja rezerviranja). U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili jedan milijun KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 175 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godinu manji su za 12% ili 23 milijuna KM, prvenstveno kao rezultat izrazitog smanjenja troškova ispravke vrijednosti, odnosno prema ranijoj metodologiji to su bili troškovi rezervi za kreditne gubitke. Istodobno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 89,7% na 85,2%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 36 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine, po tadašnjoj metodologiji troškovi rezervi za kreditne gubitke, niži su za 36% ili 20 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 25,2% na 14,4%.

S druge strane, operativni troškovi također, iako manjeg intenziteta, bilježe smanjenje od 4% ili pet milijuna KM, od toga su troškovi fiksne aktive imali neznatan rast od 1% i iznose 39 milijuna KM, a troškovi plaća i doprinosa su smanjeni za 2% i iznose 61 milijun KM.

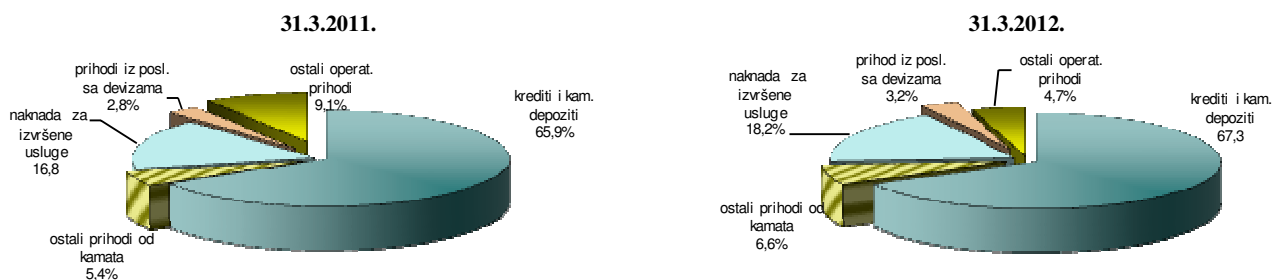
Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tablica 27: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.3.2010.		31.3.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatnosni rač. depozita kod depoz.inst.	3.523	1,2	4.570	1,6	1.553	0,6	130	36
Kreditni i poslovi leasinga	194.653	68,8	188.076	64,3	182.519	66,7	97	97
Ostali prihodi od kamata	14.824	5,3	15.990	5,4	18.099	6,6	108	113
UKUPNO	213.000	75,3	208.636	71,3	202.171	73,9	98	97
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	45.934	16,2	49.067	16,8	49.859	18,2	107	102
Prihodi iz posl. sa devizama	6.445	2,3	8.355	2,8	8.629	3,2	130	103
Ostali operativni prihodi	17.383	6,1	26.532	9,1	12.998	4,7	153	49
UKUPNO	69.762	24,7	83.954	28,7	71.486	26,1	120	85
UKUPNI PRIHODI (I + II)	282.762	100,0	292.590	100,0	273.657	100,0	103	94

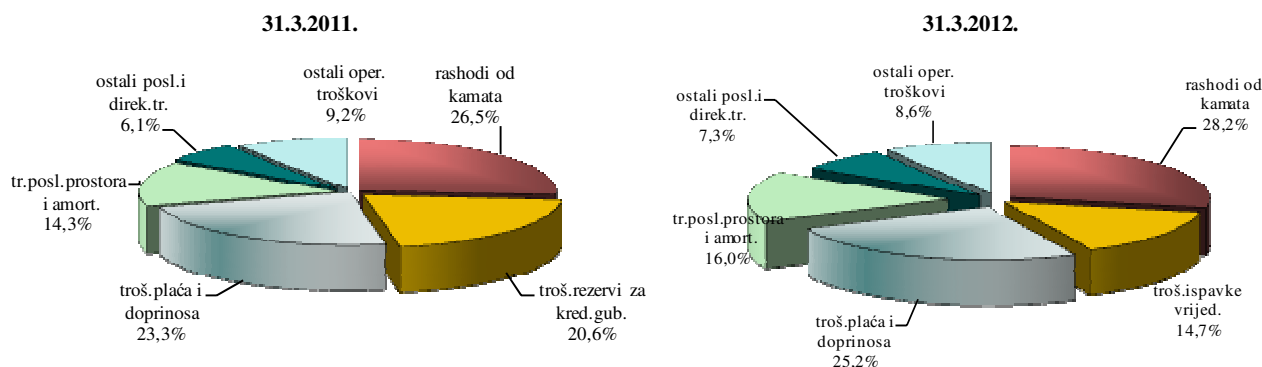
Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 28: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.3.2010.		31.3.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	71.926	24,9	56.808	21,0	53.701	22,1	79	95
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	11.177	3,9	10.600	3,9	11.070	4,5	95	104
Ostali rashodi od kamata	3.811	1,3	4.200	1,6	3.824	1,6	110	91
UKUPNO	86.914	30,1	71.608	26,5	68.595	28,2	82	96
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje ³⁰	64.893	22,5	55.688	20,6	35.835	14,7	86	64
Troškovi plaća i doprinosa	60.652	21,0	62.702	23,3	61.225	25,2	103	98
Troškovi posl.prostora i amortizacija	37.109	12,9	38.648	14,3	39.052	16,0	104	101
Ostali poslovni i izravni troškovi	15.757	5,4	16.336	6,1	17.727	7,3	104	109
Ostali operativni troškovi	23.309	8,1	24.824	9,2	20.824	8,6	106	84
UKUPNO	201.720	69,9	198.198	73,5	174.663	71,8	98	88
UKUPNI RASHODI (I + II)	288.634	100,0	269.806	100,0	243.258	100,0	93	90

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tablicama dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tablica 29: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima

KOEFICIJENTI	31.03.2010.	31.03.2011.	31.03.2012.
Dobit na prosječnu aktivu	-0,04	0,15	0,20
Dobit na prosječni ukupni kapital	-0,35	1,33	1,44
Dobit na prosječni dionički kapital	-0,50	1,94	2,55
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,83	0,92	0,90
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	0,46	0,56	0,48
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,29	1,48	1,38
Poslovni i izravni rashodi ³¹ /prosječna aktiva	0,53	0,48	0,36
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,79	0,85	0,82
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,32	1,33	1,18

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa

³⁰ Po prethodnoj metodologiji : Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

³¹ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

0,15% porastao na 0,20% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 1,94% na 2,55%. Međutim, produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,38%) bilježi pogoršanje u odnosu na usporedno razdoblje prethodne godine (1,48%), zbog smanjenja ukupnog prihoda (-7%), kao, iako neznatnog, i smanjenja prosječne aktive (-1%). Kao posljedica značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prethodne godine: troškovi rezervi za kreditne gubitke) ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovnih i izravnih rashoda u odnosu na prosječnu aktivnu, sa 0,48% na 0,36%.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji i dalje ima ekonomska i financijska kriza na bankovni sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem daljnjeg kretanja i trenda u kvaliteti aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti o efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. U cilju poboljšanja profitabilnosti, potrebno je da se nastavi trend rasta kreditnih aktivnosti, ne samo kako bi banke osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove osnovne društvene funkcije alociranja prikupljenih financijskih sredstava u gospodarske tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosnog poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom. Međutim, treba imati u vidu eventualan utjecaj koji bi mogla imati najava austrijskog regulatora za banke „kćerke“ (tržišni udio austrijskih banaka u bankovnom sustavu FBiH iznosi 47%) da će u budućnosti rast kredita biti vezan za rast domaćih depozita. Navedeno bi izazvalo pojačanu konkurenciju banaka za domaćim depozitima, što bi u konačnici rezultiralo rastom cijena izvora sredstava s izravnim pritiskom na profitabilnost banaka i aktivne kamatne stope.

Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. srpnja 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³² za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju FBiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

³² Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (“Službene novine FBiH”, br. 27/07).

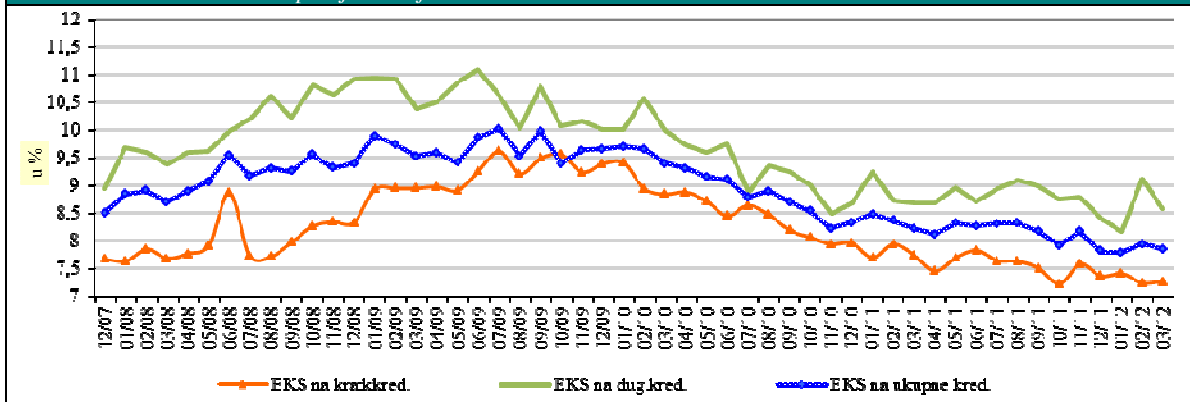
Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³³.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2010. godine, ožujak, lipanj i prosinac 2011. godine, te ožujak 2012. godine.

Tablica 30: Ponderirane prosječne mjesečne NKS i EKS na kredite

O P I S	12/2010		3/2011.		6/2011.		9/2011.		12/2011.		3/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	7,96	7,18	7,74	7,27	7,86	6,93	7,50	6,78	7,36	6,60	7,27
1.1. Gospodarstvu	7,47	7,82	7,15	7,63	7,19	7,68	6,87	7,34	6,74	7,28	6,54	7,15
1.2. Stanovništvu	8,67	12,65	7,9	11,81	9,40	12,80	8,38	12,07	8,66	11,89	8,67	11,73
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,91	8,69	7,87	8,68	7,82	8,75	8,05	8,99	7,57	8,40	7,72	8,57
2.1. Gospodarstvu	7,34	7,82	7,37	7,81	7,17	7,67	7,54	8,08	6,96	7,59	6,62	7,10
2.2. Stanovništvu	8,79	10,05	8,49	9,57	8,26	9,46	8,46	9,71	8,25	8,51	8,50	9,59
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	7,72	8,33	7,54	8,22	7,55	8,31	7,43	8,17	7,14	7,83	7,45	7,85
3.1. Gospodarstvu	7,42	7,82	7,22	7,69	7,18	7,68	7,06	7,54	6,81	7,38	6,56	7,14
3.2. Stanovništvu	8,78	10,18	8,39	9,66	8,32	9,64	8,46	9,85	8,27	8,69	8,51	9,71

Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderirana EKS na kredite bilježi mjesečne oscilacije unutar 0,15 postotnih poena u prvom kvartalu 2012. godine, veća je za neznatnih 0,02 postotna poena u odnosu na razinu iz prosinca 2011. godine, i iznosi 7,85%.

Ponderirane kamatne stope na dugoročne kredite u prvom kvartalu 2012. godine bilježe veće oscilacije (unutar 0,95 postotna poena) nego na kratkoročne (unutar 0,17 postotnih poena).

³³ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstva za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u ožujku 2012. godine iznosila je 7,27%, što je za 0,9 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2011. godine, dok je ponderirana EKS na dugoročne kredite je u ožujku 2012. godine iznosila 8,57%, što je u odnosu na prosinac 2011. godine više za 0,17 postotnih poena.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³⁴, u promatranom razdoblju 2012. godine kretale su se u suprotnom smjeru. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 7,38% iz prosinca 2011. godine na razinu od 7,14% u ožujku 2012. godine. Trend pada ponderiranih EKS na kredite odobrene gospodarstvu zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 7,28% na 7,15%) i dugoročnih kredita (sa 7,59% na 7,10%), izuzev rasta kod dugoročnih kredita za 1,06 postotnih poena u veljači 2012. godine.

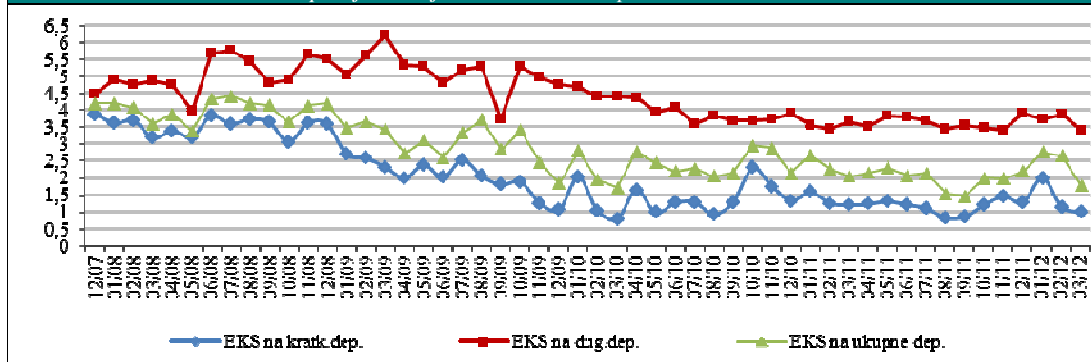
EKS na kredite plasirane stanovništvu u ožujku 2012. godine iznosi 9,71% što je za 1,02 postotna poena više u odnosu na prosinac 2011. godine. Trend rasta ponderiranih EKS na kredite odobrene stanovništvu zabilježen je u siječnju i veljači 2012. godine, i kod kratkoročnih i dugoročnih, dok u ožujku dolazi do njihovog pada, koji je izražajniiji kod kratkoročnih (za 0,93 postotna poena), a neznatan kod dugoročnih (za 0,05 postotnih poena), te isti iznose 11,73% odnosno 9,59%.

Ponderirane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na temelju mjesečnih izvješća, za bankovni sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 31: Ponderirane prosječne mjesečne NKS i EKS na depozite

OPIS	31.12.2010.		31.3.2011.		30.6.2011.		30.9.2011.		31.12.2011.		31.3.2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,31	1,32	1,2	1,2	1,21	1,20	0,94	0,94	1,28	1,28	0,97	0,97
1.1. do tri mjeseca	0,97	0,97	0,96	0,96	1,01	1,01	0,78	0,78	0,91	0,91	0,64	0,64
1.2. do jedne godine	2,61	2,63	2,19	2,19	2,53	2,51	2,40	2,41	2,74	2,74	1,77	1,77
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,89	3,92	3,63	3,65	3,78	3,81	3,54	3,56	3,88	3,91	3,39	3,41
2.1. do tri godine	3,78	3,80	3,55	3,56	3,64	3,65	3,44	3,45	3,73	3,75	3,23	3,24
2.2. preko tri godine	4,48	4,57	4,18	4,26	4,52	4,61	3,90	3,96	4,56	4,61	4,30	4,40
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,13	2,14	2,04	2,04	2,05	2,06	1,46	1,46	2,17	2,18	1,77	1,78

Grafikon 23: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite

³⁴ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2011. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u ožujku 2012. godine smanjena je za 0,4 postotna poena (sa 2,18% na 1,78%). Ponderirana EKS na kratkoročne depozite, osim rasta od 0,71 postotnih poena u siječnju 2012. godine, imala je trend blagog pada, te je u ožujku iznosila 0,97% , što je u odnosu na razinu iz prosinca 2011. godine smanjenje od 0,31 postotni poen. Ponderirana EKS na dugoročne depozite također je u blagom padu, u ožujku 2012. godine je iznosila 3,41%, što je manje za 0,5 postotnih poena u odnosu na prosinac 2011. godine, sa zabilježenim rastom od 0,15 postotnih poena u veljači 2012. godine.

Kod kamata na kratkoročne depozite, najveće smanjenje proizlazi iz pada EKS na depozite oročene do jedne godine (sa 2,74% na 1,77%), s najvećim padom kod depozita banaka i drugih financijskih organizacija od 2,04 postotnih poena (sa 3,46% na 1,41%).

Banke su u ožujku 2012. godine plaćale gospodarstvu dosta niže kamatne stope na oročene depozite (0,69%) nego stanovništvu (2,78%), i kamatne stope gospodarstvu su manje u odnosu na prosinac 2011. godine (2011.:1,28%) kao i kod stanovništva (2011.:3,07%).

Razlika u EKS gospodarstva i stanovništva proizlazi iz strukture oročenih depozita. Naime, depoziti gospodarstva se najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva.

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici:

Tablica 32: Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju										
OPIS	31.12.2010.		30.6.2011.		30.9.2011.		30.12.2011.		31.3.2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,29	8,29	8,87	9,03	8,89	9,02	8,73	8,86	8,45	8,56
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18	0,32	0,32

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankovni sektor u ožujku 2012. godine iznosila je 8,56% (rast od 0,30 postotnih poena u odnosu na prosinac 2011. godine), a na depozite po viđenju 0,32% , što je veće za 0,14 postotna poena u odnosu na prosinac 2011. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti, uz upravljanje kreditnim rizikom, je jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i

kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja. Međutim, treba istaknuti kako je međuovisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju veoma visoka.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njezine solventnosti i kapitalne osnove.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njezinog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intenzitetom nastavilo i u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja kreditnih obveza, rasta nenaplaćenih potraživanja, te blagog pogoršanja ročne strukture izvora. I pored navedenog, likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje je dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza. Međutim, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, te dužničke krize u Eurozoni, koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Pored navedenog, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospjeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospjeća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31.3.2012. najveće učešće od 72,1% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁵ s učešćem od 9,9%). Uzeti krediti su s duljim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza.

³⁵ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁶, a nakon dužeg razdoblja poboljšanja, tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, s nešto manjim intenzitetom, nastavio i u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine.

- u 000 KM-

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
	1	2	3	4	5	6	7	
Štednja i dep. po videnju	5.054.335	45,0	4.983.292	45,1	4.737.125	44,6	99	95
Do 3 mjeseca	344.926	3,1	433.030	3,9	214.469	2,0	126	50
Do 1 godine	1.085.115	9,6	756.233	6,8	796.089	7,5	70	105
1. Ukupno kratkoročni	6.484.376	57,7	6.172.555	55,8	5.747.683	54,1	95	93
Do 3 godine	2.832.507	25,2	3.222.092	29,2	3.270.497	30,8	114	102
Preko 3 godine	1.915.947	17,1	1.655.867	15,0	1.597.453	15,1	86	96
2. Ukupno dugoročni	4.748.454	42,3	4.877.959	44,2	4.867.950	45,9	103	100
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	10.615.633	100,0	98	96

Ukupni depoziti su u odnosu na 31.12.2011. smanjeni za 4% ili 435 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi smanjenja depozita privatnih poduzeća za 17% ili 244 milijuna KM i bankarskih institucija za 12% ili 145 milijuna KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospeljeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 54,1% i dugoročnih 45,9%. U odnosu na kraj 2011. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 1,7 postotnih poena i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 7% ili 425 milijuna KM, najvećim dijelom po videnju kod sektora privatnih poduzeća, javnih poduzeća i vladinih institucija, dok su dugoročni depoziti zadržani na približno istoj razini (smanjeni za 0,2% ili 10 milijuna KM). Treba istaknuti kako je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem učešća sa 57,7% na 58,2% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 18,1% na 16,3%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 65,5% imaju depoziti stanovništva, uz napomenu da je, zbog sporijeg porasta ovih depozita od ukupnih depozita od jedne do tri godine, došlo do blagog smanjenja učešća za 0,9 postotnih poena, dok i u razdoblju preko tri godine najveće učešće od 43,2% imaju depoziti stanovništva, a depoziti bankarskih institucija nakon duljeg razdoblja i prisutnog trenda smanjenja imaju nešto manje učešće od 42,6% (na kraju 2011. godine 46,1%; 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospeljeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospeljeću, jer prikazuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospeljeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

- u 000 KM-

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
	1	2	3	4	5	6	7	
Štednja i dep. po videnju (do 7 dana)	5.377.075	47,9	5.184.070	46,9	4.865.872	45,8	96	94
7- 90 dana	776.732	6,9	917.917	8,3	887.781	8,4	118	97
91 dan do jedne godine	2.240.255	19,9	2.219.223	20,1	2.316.602	21,8	99	104
1. Ukupno kratkoročni	8.394.062	74,7	8.321.210	75,3	8.070.255	76,0	99	97
Do 5 godina	2.214.874	19,7	2.330.117	21,1	2.175.041	20,5	105	93
Preko 5 godina	623.894	5,6	399.187	3,6	370.337	3,5	64	93
2. Ukupno dugoročni	2.838.768	25,3	2.729.304	24,7	2.545.378	24,0	96	93
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	10.615.633	100,0	98	96

³⁶ Prema preostalom dospeljeću

Iz podataka se može zaključiti kako je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 76%, te da ima trend blagog pogoršanja. Kratkoročni depoziti su imali pad od 3% ili 251 milijun KM, s povećanjem učešća za 0,7 postotnih poena, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 7% ili 184 milijuna KM, uz smanjenje učešća sa 24,7% na 24%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do 5 godina (85,5% dugoročnih depozita i 20,5% ukupnih depozita). Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 4,87 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31.3.2012. cca 2,32 milijarde KM imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 35: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2010.		31.12.2011.		31.3.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil. obveze	567.182	5,7	959.822	9,2	1.000.466	11,6	169	104
Kratkoročni krediti	2.129.184	21,3	2.285.804	22,0	2.328.490	22,3	107	102
Dugoročni krediti	7.285.545	73,0	7.167.790	68,8	7.101.543	68,1	98	99
UKUPNO KREDITI	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	10.430.499	100,0	104	100

U promatranom razdoblju 2012. godine dugoročni krediti su smanjeni za 1% ili 66 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 2% ili 43 milijuna KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 4% ili 40 milijuna KM, od čega se najveći iznos od 21 milijun KM odnosi na privatna poduzeća. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna poduzeća, 34% stanovništvo i 3% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,8% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 50,3%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 70,8% što je za 2,2 postotna poena više u odnosu na kraj 2011. godine, zbog smanjenja aktive za 3%, dok su krediti zadržani na približno istoj razini, odnosno imali su neznatan porast od 0,2%. Novčana sredstva su smanjena za 10% ili 455 milijuna KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2011. godine, smanjeno je sa 28,8% na 26,6%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31.12.2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja. U prvom kvartalu 2012. godine došlo je do blagog pogoršanja pokazatelja likvidnosti.

Tablica 36: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁷ / ukupna aktiva	30,2	29,0	27,0
Likvidna sredstva / kratkoročne financ. obveze	50,8	49,1	45,7
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obveze	68,1	69,5	69,9
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ³⁸	79,0	84,2	87,9
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ³⁹	77,6	82,8	86,5

Banke su u 2011. godini redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1.10.2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, također značajno utječe na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankovnog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

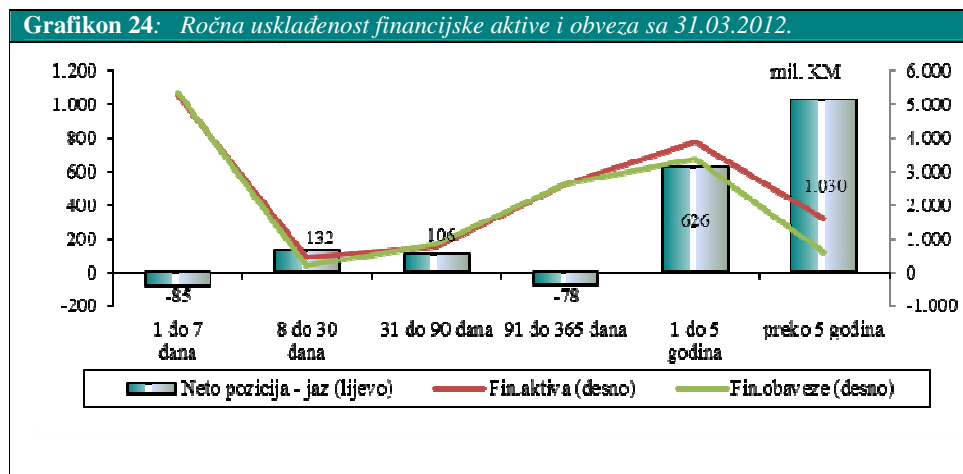
Tablica 37: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos		
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.887.490	3.759.486	3.432.500	97	91
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč. sredst.	3.585.319	3.550.990	3.221.529	99	91
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.128.941	6.013.102	5.876.287	98	98
4.Iznos obveze:					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.225.788	1.202.620	1.175.257	98	98
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	612.894	601.310	587.629	98	98
5.Ispunjenje obveze: dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.661.702	2.556.866	2.257.243	96	88
6. Ispunjenje obveze: dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.972.425	2.949.680	2.633.900	99	89

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne financijske aktive i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31.12.2011.

³⁷ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankovne depozite.

³⁸ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Na kraju prvog kvartala 2012. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obveza za 74 milijuna KM. U odnosu na kraj 2011. godine kada je pozitivni jaz iznosio 139 milijuna KM, to je smanjenje od 65 milijuna KM, što je dovelo do blagog smanjenja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obveza sa 102% na 101%.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 3,9%, a kratkoročne finansijske obaveze za 3,2%. U kratkoročnoj finansijskoj aktivni smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava od 10,4% ili 455 milijuna KM i vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeća od 23,1% ili 17 milijuna KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospeljeća preko jedne godine smanjena je za 1,6% ili 86 milijuna KM, najvećim dijelom zbog pada kredita od 1,3% ili 71 milijun KM.

Na strani obveza s rokom dospeljeća do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite za 3% ili 251 milijun KM i obveze po uzetim kreditima za 15,4% ili 60 milijuna KM. Obveze s rokom dospeljeća preko jedne godine su smanjene za 5% ili 198 milijuna KM, na što je najviše utjecaja imao pad depozita od 6,7% ili 184 milijuna KM i uzetih kredita od 1,2% ili 11 milijuna KM.

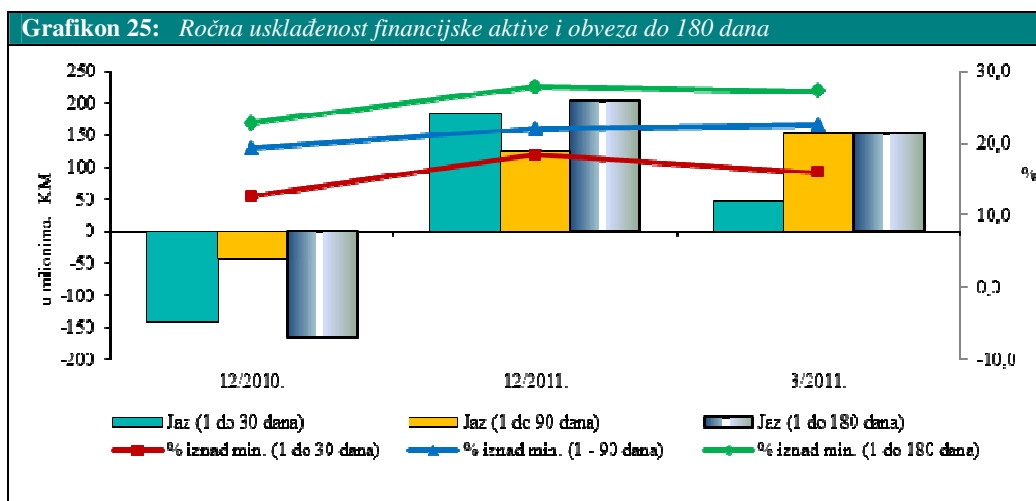
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospeljeća stavki finansijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁰.

⁴⁰ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospeljeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospeljeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospeljeća do 90 dana u plasmane s rokom dospeljeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospeljeća do 180 dana u plasmane s rokom dospeljeća do 180 dana.

- u 000 KM -

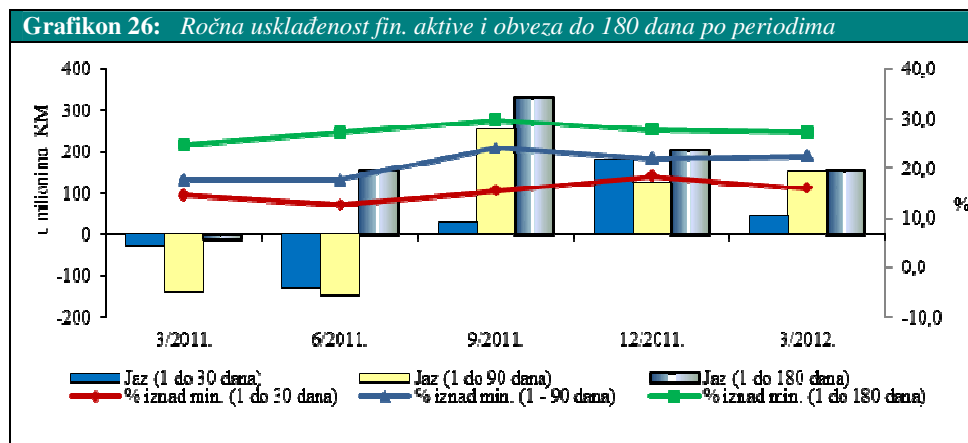
Tablica 38: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5 (3/2)	6(4/3)
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.674.836	5.741.184	5.415.348	101	94
2. iznos financijskih obveza	5.816.147	5.559.908	5.369.371	96	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 141.311	181.276	45.977	N/a	25
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,6%	103,3%	100,9%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	12,6%	18,3%	15,9%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.408.275	6.503.132	6.217.053	101	96
2. iznos financijskih obveza	6.450.887	6.377.523	6.065.206	99	95
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 42.612	125.609	151.847	N/a	121
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	99,3%	102,0%	102,5%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	19,3%	22,0%	22,5%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.343.882	7.511.493	7.197.562	102	96
2. iznos financijskih obveza	7.509.597	7.307.597	7.044.831	97	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 165.715	203.896	152.731	N/a	75
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,8%	102,8%	102,2%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,8%	27,8%	27,2%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31.3.2012. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

Nakon što je sa 31.12.2010. iznos financijskih obveza bio veći od iznosa financijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Na kraju 2011. godine financijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od financijskih obveza, a ostvareni postotci ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,3% u prvom intervalu, 22% u drugom i 27,8% u trećem. Tijekom prvog kvartala 2012. godine financijska aktiva je također bila veća od financijskih obveza, ali dolazi do blagog

pogoršanja pozicije likvidnosti do 30 i do 180 dana, zbog većeg smanjenja financijske aktive (uglavnom novčanih sredstava) od financijskih obveza (uglavnom depozita).

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje na zadovoljavajućoj razini. Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte financijske krize na BiH i utjecaj na bankovni sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i pogoršavanja ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, slabiji je priljev likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i postupaju li u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴¹ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana

⁴¹ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.⁴²

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31.3.2012. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 13,4% ili 2,0 milijardi KM (na kraju 2011. godine 14,9% ili 2,3 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drukčija, jer je učešće obveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 49,2% ili 7,2 milijarde KM (na kraju 2011. godine 49,8% ili 7,6 milijardi KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁴³ i ukupno.

-u milijunima KM-

Opis	31.12.2011.				31.3.2012.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.251	15,9	1.783	20,4	1.063	14,2	1.481	17,9	85	83
2. Krediti	70	0,9	93	1,1	45	0,6	68	0,8	64	73
3. Krediti s val. klauzulom	6.208	79,1	6.465	74,0	6.072	80,8	6.325	76,3	98	98
4. Ostalo	322	4,1	393	4,5	332	4,4	418	5,0	103	106
Ukupno (1+2+3+4)	7.851	100,0	8.734	100,0	7.512	100,0	8.292	100,0	96	95
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.369	71,3	6.034	73,4	5.133	70,7	5.766	72,6	96	96
2. Uzeti krediti	1.225	16,3	1.254	15,3	1.156	15,9	1.182	14,9	94	94
3. Dep. i kred. s val. klauz.	661	8,8	661	8,0	688	9,5	688	8,7	104	104
4. ostalo	270	3,6	275	3,3	281	3,9	301	3,8	104	109
Ukupno (1+2+3+4)	7.525	100,0	8.224	100,0	7.258	100,0	7.937	100,0	96	97
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	239		241		143		176			
2. Pasiva	249		378		292		416			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	316		373		105		114			
%	19,1%		22,5%		6,2%		6,7%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	10,9%		7,5%		23,8%		23,3%			

⁴² Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴³ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi⁴⁴ dominantno je učešće EURO od 73,2%, što je nešto više od učešća 31.12.2011. (72,4%), uz blago smanjenje nominalnog iznosa sa 1,6 na 1,4 milijarde KM. Učešće EURO u obvezama je neznatno smanjeno sa 90,8% na 90,6%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,9 na 6,6 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditni) i obveza⁴⁵, koji je posebno značajan u aktivi (76,3% ili 6,3 milijarde KM) i nešto viši u odnosu na 31.12.2011. (74% ili 6,5 milijardi KM) zbog smanjenja ukupne financijske aktive. Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 23,7% ili 2,0 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 17,4% ili 1,4 milijarde KM i ostale valute 6,3% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2011. godine kreditni ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali učešće od 74%, a ostale stavke u EURO 18,8% ili 1,6 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,5 milijardi KM), 66,8% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,0%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (7,9 milijardi KM) najveće učešće od 82,8% ili 6,6 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 8,7% ili 0,7 milijardi KM (na kraju 2011. godine učešće obveza u EURO bilo je 83,5% ili 6,9 milijardi KM, a indeksiranih obveza 8,0% ili, također, 0,7 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u prvom kvartalu 2012. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31.3.2012. dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju šest banaka. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 6,7% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je 23,3 postotnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO je iznosila 6,2% što je 23,8 postotnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te dnevno upravljati ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

⁴⁴ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financ. aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financ. aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁴⁵ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditni) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankovni sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje negativnih efekata globalne financijske krize na bankovni sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na lica mjesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sustavno praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unaprjeđivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankovnom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unapređivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora;
- posebno ubrzati rješavanje neriješenih pitanja sa Vladom F BiH, a u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, vezano za terminale Dretelj.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i

- unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
 - opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
 - kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikro kreditnih organizacija, poduzeća koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
 - ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankovnom sektoru;
 - pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankovni sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
 - uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
 - uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
 - donošenju propisa o zaštiti povjerenja i žirantata, te potpune odgovornosti dužnika;
 - donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpuno posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinostvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.- 41-2/12.
Sarajevo, 7. lipnja 2012.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH
PRILOG 7.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.3.2012.

Br.	BANKA	Adresa	Telefon	Direktor	
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
7	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
8	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
9	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Stjepan Jovičić - 05.10.2010.
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	FRIEDER WOEHRMANN
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ
17	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
18	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
19	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
20	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvzdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRILOG 2

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNI PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.443.614	4.378.076	3.922.903
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	452.188	528.721	434.847
1b	Kamatonski računi depozita	3.991.426	3.849.355	3.488.056
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	233.178	300.228	316.226
3.	Plasmani drugim bankama	145.007	79.940	120.874
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	9.981.911	10.413.416	10.430.499
4a	Kreditni	9.414.597	9.453.474	9.429.916
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	132	120	117
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	567.182	959.822	1.000.466
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	142.074	158.237	130.192
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.625	503.802	494.669
7.	Ostale nekretnine	31.139	36.947	36.780
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	44.753	42.186	39.285
9.	Ostala aktiva	193.609	281.189	276.047
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti*	661.213	1.003.295	1.034.707
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	635.792	929.579	961.391
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	25.421	73.716	73.316
11.	UKUPNA AKTIVA	15.075.697	15.190.726	14.732.768
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	11.232.830	11.050.514	10.615.633
12a	Kamatonski depoziti	10.134.101	10.053.986	9.219.119
12b	Nekamatonski depoziti	1.098.729	996.528	1.396.514
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	1.723	1.762	1.714
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0	0	
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	1.723	1.762	1.714
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	2.000	3.500
15.	Obveze prema vladi	0	0	
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.403.451	1.319.299	1.248.295
16a	s preostalim rokom dospelja do jedne godine	381.305	387.585	327.974
16b	s preostalim rokom dospelja preko jedne godine	1.022.146	931.714	920.321
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	226.847	206.159	200.173
18.	Ostale obveze	507.221	527.972	536.805
19.	UKUPNE OBVEZE	13.379.072	13.107.706	12.606.120
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	26.059	26.059
21.	Obične dionice	1.148.269	1.167.513	1.167.513
22.	Emisioni ažio	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	489.557	376.621	473.471
24.	tečajne razlike	0	0	
25.	Ostali kapital	-102.714	84.128	30.895
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti		292.214	292.225
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.696.625	2.083.020	2.126.648
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.075.697	15.190.726	14.732.768
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	659.059	671.241	658.848
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.734.756	15.861.967	15.391.616

*U 2009. i 2010. godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.3.2012.**

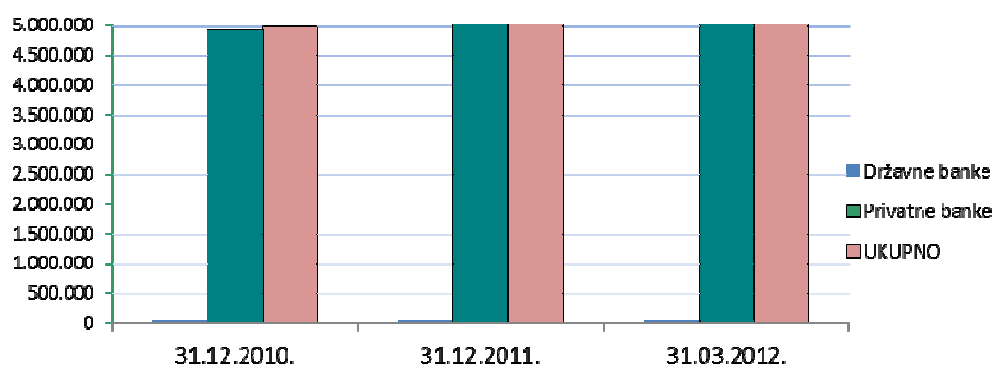
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	272.323	1,85%	185.334	1,78%	151.262	1,42%	317
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	323.211	2,19%	227.103	2,18%	248.685	2,34%	108
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	84.053	0,57%	23.079	0,22%	96.860	0,91%	-388
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.418.029	9,63%	1.011.183	9,69%	974.887	9,18%	-3.666
5	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	177.725	1,21%	92.702	0,89%	126.191	1,19%	543
6	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	1.337.963	9,08%	1.135.939	10,89%	810.247	7,63%	3.414
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	61.604	0,42%	35.784	0,34%	37.826	0,36%	-312
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	162.345	1,10%	123.692	1,19%	130.778	1,23%	-36
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	829.841	5,63%	640.620	6,14%	634.900	5,98%	1.771
10	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	51.721	0,35%	31.353	0,30%	38.766	0,37%	-174
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	221.103	1,50%	151.346	1,45%	158.956	1,50%	416
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	316.356	2,15%	278.804	2,67%	215.413	2,03%	-330
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.859.361	26,20%	2.508.472	24,05%	2.811.238	26,48%	13.933
14	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	831.793	5,65%	712.012	6,83%	705.197	6,64%	1.144
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	158.126	1,07%	76.774	0,74%	85.239	0,80%	72
16	UNION BANKA dd SARAJEVO	183.166	1,24%	66.818	0,64%	125.510	1,18%	363
17	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.410.855	23,15%	2.435.530	23,35%	2.457.385	23,15%	12.531
18	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	778.699	5,29%	519.427	4,98%	613.443	5,78%	988
19	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	254.494	1,73%	174.527	1,67%	192.850	1,82%	-295
	UKUPNO	14.732.768	100,0%	10.430.499	100,0%	10.615.633	100,0%	30.399

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.
Državne banke	47.148	50.259	50.667
Privatne banke	4.926.361	5.311.178	5.333.765
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.384.432

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH
STAVKI
na dan 31.3.2012.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.009.944	295.337	13.825	8.379	1.005	2.328.490
2.	Dugoročni krediti	5.923.781	714.246	228.410	134.525	60.869	7.061.831
3.	Ostali plasmani	162.951	26	48	68	1.341	164.434
4.	Obračunata kamata i naknada	40.519	11.076	3.214	6.199	39.460	100.468
5.	Dospjela potraživanja	67.571	89.133	55.841	206.485	552.384	971.414
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	80	275	116	111	28.470	29.052
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	335.989	7.323	648	1.220	23.336	368.516
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.540.835	1.117.416	302.102	356.987	706.865	11.024.205
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	168.462	101.267	74.305	198.934	706.825	1.249.793
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	103.872	84.102	84.460	147.160	615.113	1.034.707
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	64.652	17.166	-10.155	51.774	91.711	215.148
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	58.458	39.334	13.346	74.145	71.191	256.474
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						18.897
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						4.743.270
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						15.767.475

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.552.463
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.357.014
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	517.867
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	3.711
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	10.339
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	154.313
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	147.563
	UKUPNO pozicija 14	4.743.270
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	117.664

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH
STAVKI
na dan 31.3.2012.**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u '000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	358.023	59.913	152	50	123	418.261
2.	Činidbene garancije	467.709	92.725	872	813	16	562.135
3.	Nepokriveni akreditivi	43.596	6.634				50.230
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.188.611	92.711	6.404	1.573	488	1.289.787
5.	Ostale potencijalne obveze banke	15.811	863		118	4.382	21.174
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.073.750	252.846	7.428	2.554	5.009	2.341.587
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	40.542	16.861	1.546	1.305	5.008	65.262
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	22.934	4.504	1.121	1.016	4.736	34.311
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	17.582	12.381	427	289	273	30.952
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	23.668	9.795	526	1.590	172	35.751
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						2.116
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						456.162
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.797.749
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						46.611

RAČUN DOBITI I GUBITKA banaka u F BiH

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 31.3. 2011.		OSTVARENO 31.3.2012.		INDEX 4 / 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	208.636	94%	202.171	99%	97
Kamatni troškovi	71.608	32%	68.595	33%	96
Neto kamatni prihodi	137.028	62%	133.576	65%	97
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	83.954	38%	71.486	35%	85
UKUPNI PRIHOD	220.982	100%	205.062	100%	93
TROŠKOVI					
Ispravke vrijednosti*	55.688	25%	35.835	17%	64
Troškovi plaća i doprinosa	62.702	28%	61.225	30%	98
Troškovi fiksne aktive i režije	38.648	17%	39.052	19%	101
Ostali troškovi	41.160	19%	38.551	19%	94
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	198.198	90%	174.663	85%	88
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	22.784	10%	30.399	15%	133
Porez na prihod					
NETO PRIHOD	22.784	10%	30.399	15%	133

*U 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.157.918	1.177.932	1.177.932
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	183.807	192.752	108.359
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	228.867	262.501	259.157
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	165.532	225.861	252.545
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.885.159	2.008.081	1.947.028
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	92.058	250.611	191.699
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	157.933	43.132	5.201
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	53.025
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	313.321	351.004	250.006
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.571.838	1.657.077	1.697.022
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	209.612	211.862	208.935
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	52.090	62.574	44.145
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	159.056	139.754	133.768
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala	0	0	
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	66.399	50.750	57.823
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	489.986	468.030	447.761
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	15.938	18.408	18.408
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA	0	0	
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		19.465	18.853
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	15.938	37.873	37.261
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.045.886	2.087.234	2.107.522
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.216.477	11.095.110
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	976.943
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.655.823	12.182.409	12.072.053
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,2%	17,1%	17,4%

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2010.	31.12.2011.	31.3.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	54	57	58
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	207	235	240
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	75	72	72
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	568	647	640
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	519	525	537
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	178	173	170
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	67	71	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	143	171	171
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	474	471	456
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	91	90	89
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211	191	188
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	501	427	421
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.630	1.576	1.558
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	432	438
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	150	158	160
16	UNA BANKA dd BIHAĆ	-	-	-
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.362	1.338	1.330
18	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	177	176
19	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	222	229	230
20	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	330	329	333
	UKUPNO	7.388	7.369	7.338